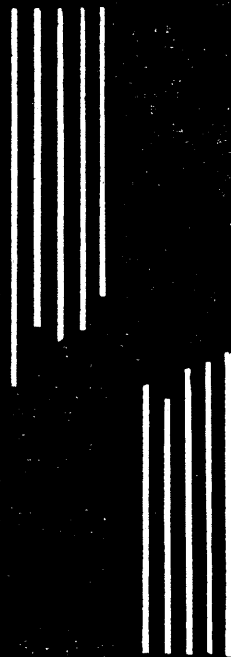

MUU SIIKA- LEHT

1933

X LAULUPIDU

5/6

TEADAANNE.

10. ÜLDLAULUPEO LOTERII LÖPPLOOSIMINE ON 24 TUNNI VÕRRA ÜMBERPAIGUTATUD.

Vabariigi Valitsuse loaga 10. üldlaulupeo loterii lõpploosimine piletitele trükitud 24. juuni asemel pannakse toime üldlaulupeo viimasel päeval 25. juunil s. a. Lauluväljal kontserdi lõpul. Tähendatud ümberpaigutuse põhjustab asjaolu, et loterii esialgne tähtpäev oli varem väljakuulutatud, kui oli selgunud 10. üldlaulupeo üksik-asjaline kava ja tähtaeg.

MAKSAME MILJONI IGA PILETI EEST, KUI 10. ÜLDLAULUPEO LOT. LÖPPLOOSIMIST EI PEETA 10. ÜLDLAULUPEOL.

EESTI LAULJATE LIIT.

Muusikalehe 1933. a. tellimishind:

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas	2 kr. — s.
Teistele	2 kr. 25 s.
Välismaale	4 kr. 50 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinna, Lai t. 7. Telefon 431-82.

SISUKORD:

Mõtteid X üldlaulupeo juhtidelt —
J. Havik, T. Vettik, J. Simm, R.
Kull
Muusika suurpäevad — Ed. Visnapuu
Mineviku mälestusi — A. Fr. Raudkepp

Üldlaulupeod rahva äratajatena —
Peeter Grünfeldt
Meeskooride nurk
Ooper ja kontserdid
X üldlaulupeo teateid
Mitmesugust
Illustratsioonid, naljad

Muusikaleht

MÖTTEID X ÜLDLAULUPEO JUHTIDELT

Eelproovide tähtsus laulupeo muusikalises kordaminekus on enesest mõistetavalt väljaspool igasugust kahtlust. Eelproovide korraldus peab aga olema väga otstarbekohane ning nende teostamine edukas, ainult siis täidavad nad oma ülesannet ja tasuvad endast tingitud suurt tööd ja kulu. Ühest küljest ei tohi lauljaid eelproovide rohkusega väsitada, teisest küljest aga jälle lauljate osavõtt igast eelproovist olgu maksimaalne; ainult siis on nende tagajärjed viljakad laulukultuuri arengu, laulupeo kunstilise kordamineku suhtes.

On üldiselt teada, et paljud koorid eelproove võtavad väga korralikult ja kohusetruult, on aga ka küllalt neid, kes täidavad oma ülesandeid õige tagasihoidlikult, isegi nõrgalt. Nii kujunevad meil üksikud tugevad ringkonnad — isegi maakonnad, kus tublisti tööd tehakse ja kus selle tagajärjel laul võimsalt ja mõjuvalt aina rõkkab; see loob tegelastes selle õilsa laulurõõmu, mis on laulukultuuri loomuliku arengu eeltingimuseks ja aluseks, ühtlasi aga ka lauljate moraalseks tasuks oma töö eest. See laulu hää kordaminek tiivustab lauljaid veel parematele püüetele ning saavutustele ja nii toimub progressiivne areng.

Täitsa teine lugu on aga säääl, kus tööd tehtakse vähe ja nõrgalt. Ei saa säääl juttugi olla laulu edust, vaid pigemini tagasiminekest. Ja üldkooris on sarnased lauljad, koorid ja ringkonnad aina ristiks teistele. Takistades teiste hoogu, on nad nagu raskek pommid jalus.

Jääb tungivalt soovida, et meil selliste lauljate ja kooride arv kaoks miinimumini ja et kõikjal meie lauljaskonnas kujuneks distsipliin, kohusetunne, laulja iseteadvus ning ühistunne. Eelproovid näitavad, et

J. AAVIK

Üldkooride ja erisegakooride juht

need algtõed pole veel küllalt kõikjal süvenenud, kuigi suurem osa lauljaskonda neis näitab rõõmustavaid ja otse liigutavaid tulemusi. Au ja tänu neile!

Püüdke aga kõik sinna poole!

Käesoleva laulupeo puhul pole olnud võimalust tutvuda üldsegakooride ettevalmistuse tasemega, kuna juhatan erisegakoore. Möödunud laulupeost aga mäletan rea tugevaid ringkondi. Päris mõnus oli nendega töötada, sest töö andis häid tulemusi. Kuna nüüd juhatan erisegakoore, siis neist mõni sõna.

Nagu teada, kuuluvad erisegakooride hulka linnade suuremad ja võimelisemad koorid, siis võis arvata, et kõik sellised koorid õhinaga haaravad kinni ülesandest, mis

neile esitati: pakkuda laulupeo kavas üldkooride vahel suuremaid, mitmekesisemaid ja raskemaid palu, mida ei või nõuda üldkooridelt. Rääkimata sellest, et laulupeo kava selle läbi oma sisult võidab, avaneb neil kooridel võimalus näidata oma võimeid, rakendades end raskemate ülesannete täitmisse. Kahjuks õige mitmed koorid, kes selleks täitsa võimelised, loobusid nendest ülesannetest, vabandades end ajapuudusega ja oma kontsertide repertuaari õppimise paratamatusega. Neid loobumise põhjusi ei saa aga mitte täiel määral vabandavateks lugeda, sest laulupeole ülesandmisel tuleks ikkagi arvestada neid kohustusi, mis laulupidu nõuab ja peaks oma töökava nii säädma, et laulupidu selle all ei kannataks. Päälegi oli ju täieline võimalus neid erisegakoori laule oma esinemistel kasutada. Veel enamgi — neid laule oleks pidanud just võtma oma kontsertide kavas, sest ainult selle läbi saabki iga üksik koor need laulud vajalise kindlusega kätte õppida. Seda tarvilikku võimalust aga ei kasutanud õige mitmed erisegakooridesse kuuluvad koorid. Mõned neist loobusid täiesti, teised aga läbirääkimiste järele asusid õppimisele võrdlemisi hilja. Kõige selle järeldusel erisegakooride ühendkoor jääb vähemaks ning selle ettekanded jõult ning mõjult ei saa anda seda maksimumi, mis teissuguse suhtumise juures tingimata oleks võimaldanud. Loodame aga, et need koorid, kes oma ülesandele on jäänud usta-

T. VETTIK
Üldkooride juht

vaks ja erisegakooride kava kindlalt läbi töötanud, end laulupeol kokkuvõttes ja täie innuga pingutades suudavad esitada oma kava tormilise mõjuga, oma eriliste võimetega täites seda tühikut, mis tekkis nende frondil mõnede üksuste passiivsusest. Kuna Tallinna proovid veel kestavad, pole aja puudusel võimalik neid teistes paikades enam jätkata. Jääks soovida ja loota, et koorid neid paljunõudvaid laule kuni laulupeoni tublisti kordaks, muidu võivad nad seniks ununeda. Väga hääd proovid olid Rakveres ja Narvas. Ka Valgaga võis üldiselt jääda rahule. Tartu prooviks üks koor oli hästi valmistatud ette ja võttis sellest osa hulgaliselt, teine liikmete laialimineku tõttu (mis selle koori kohta oluline, arusaadav ning vabandatav) esines vähesel arvul, kolmas koor oli aga pärast vaheaega suuremalt jaolt lahkunud, mis jättis negatiivse mulje selle koori distsipliinist ja iseteadvusest.

Soovides erikooridele jõudu, tervist ja hääd tuju, usun, et kõigele vaatamata, meie siiski hätta ei jää, vaid lööme suure lahingu võidurikkalt.

Juhan Aavik.

□

Suur töö on tehtud — nüüd algame pidutsemist! Nüüd võtkem kokku oma oskus ja osavus!

Olgem terased tabama taktikepi tahtmisi! Silmad sihtigu aina sinna!

Noodist lahti! Naised on olnud sellepoolet vapramad; enamik lööritab pääst. Mehed, ega, teiegi taha teisiti? Laululaval noodist lahti!

Ons' kohusetunne karastatud? Eks meie esine tervele maale ja paljudele, paljudele võõramaalastele. Meie suur ülesanne langetab meile suure vastutuse. Iga üksik meist on vastutav. Sellepärast ei kõlba, et mõni üksikki puuduks kas proovidelt või kontsertidelt. Tühjad laigud laululaval või õredad read kontserdi lõpupoolel on häbiks eesti lauljaskonnale. Hoiduge sellest!

Juubelilaulupeo kontserdid on moment, kus demonstreerime oma võimeid. Tabagem seda momenti osavasti ja hästi, andkem sääli oma võimiste maksimum! Ärge unustage: teist X üldlaulupidu ei tule iial enam!

Kadugu tagasihoidlikkus, olgen pääle-
tungivad! Temperamenti ja vaimustust, suu-
ri tõuse ja mõõne! Rõkaku vapper laul, haa-
raku ja vaimustagu, sündigu suur, lõõmav
müsteerium!

V. NEREP
Üldkooride juht

Tulihinged, puistakem tundetuld, saagu
laul, „mis kui vägev merelaine veereks üle
maa, kohaks läbi rahva hingest hiigla
ihana!“
T. Vettik.

11. VI. 33. Tallinna.

X üldlaulupeo laulukooride
eelproovid on möödas. Raskem osa lauljate
tööst on seljataga. Nüüd on tarvis veel
selle töö vilja näidata, missuguseid taga-
järgi on andnud mõneaastane ettevalmis-
tamine. Varematal aegadel ei olnud moes
eelproove teha üksikutes ringkondades,
tuldi laulupeoks kokku ja siis ainult tehti
ühine koosproov. Muidugi mõista oli siis
raske kõiki koore ühiselt laulma panna —
tuli sagedasti ilmsiks soovimata nähtusi,
mis laulule kuidagi ei olnud sobiv. Viimaste
laulupidude jaoks on hakatud korral-
dama järjekindlaid eelproove, kogudes ühi-

seks kooriks mitmed üksikud koorid tea-
tavates ringkondades, kuhu üldjuhid või
liidu poolt määratud instruktorid lähevad
proove juhatama. Selkombel harjuvad
üksikud koorid juba varakult ühe taktikepi
järele käima ja saavad näpunäiteid neis
kohtades, kus vahest üksikute kooride ju-
hid on midagi jätnud silmavahele, mis osu-
tub hädatarvilikuks ühise laulu kordamine-
kule. Jälgides eelproove, võib märgata, et
selkombel on aastate jooksul meie koori-
laul teinud palju edusamme — ja laulu-
kultuur silmapaistvalt tõusnud. Viimaste
laulupidude kavad pole olnud just kerged
— tööd nende juures tuli teha palju, kuid
see töö on näidanud, et meie koorid püüa-
vad arusaamisega anduda helitööde tõlgit-
semisele.

Olen mitmeid laulupidusid juhatanud üle
20 aasta ja märganud missugune töö oli
üldkooride juhtimisega varemalt ja milleks
on see kujunenud tänapäevani. Vahe on
suur — lauljad painduvad taktikepi alla
palju hõlpsamini kui varematal aegadel,
kus laulud olid nii kooskõllaliselt, kui rüt-
miliselt lihtsamad ja esiletoomiseks arusa-
davamad.

Pääle laulupeo laulude on kooridel veel

J. SIMM
Meeskooride üldjuht

palju eri-ülesandeid: peavad sagedasti astuma üles mitmesugustel pidudel ja ettevõtetel; kirikute koorid on sagedasti kohustatud kaunistama jumalateenistusi — ühe sõnaga, koorid on tööga koormatud, mis omast kohast takistavalt mõjub laulupeo kava õppimisele. Sellegipärast, neile raskustele vaatamata, on lauljatel olnud hääd tahet ja energiat rahuldavalt laulupeoks end valmistada ette.

Üht aga sooviksin, et laulukooride koostamise puhul peaks leiduma rohkem üksimeelt, kui seda senini on tulnud ilmsiks: on asutusi, kelle juures tegutsevad mitmed koorid, kes aga üksteisega just mitte ei seisa sõbralikus vahekorras. Tuleb ka seda ette, et üks laulja töötab kaasa 2 või 3 kooris. See kõik mõjub kooslaulule halvavalt. **L a u l u** juures valitsegu **ü k s m e e l**, **a r m a s t u s**, siis „laulus on elu ja laulus on võimu, helides ilo ja taevaste hõimu!“

J. Simm.

□

Mõningate meie pillikooride mänguoskus (nii tehniliselt, kui ka pillide valitsemises üldse) jätab veel nii mõndagi soovida, enne kui teesklemata avameelselt võiks öelda, et nüüd on juba jõutud sellise tasemeni, mis enam-vähem rahuldab nii kuulajaskonda kui ka mängumehi endid.

Seepärast — see pingutav ja energiaküllane töö, mis sadandail pillikooridel nii vaevapõlgavalt praegu on ülemaaliselt käimas, ärgu piirdugu vaid sellega, et ühendatud jõul väärικalt ja võimsalt esineda eelseisval

R. KULL
Pillikooride üldjuht

X juubelilaulupeol, vaid kestku raugematult edasi.

Ammutagem seks laulupeo õilsate elamuste kaudu jõudu ja tahet pikemaks ajaks, nii et juba lähemate aastate möödudes langeks ära see senine kurvastav tarvidus meie heliloojatele säada üles nõudmisi, et nad oma loomingut pillikooride jaoks peaaegu vägivaldselt rakendaks vaid kerguse suunas.

Meie pillikooride edu ja omakultuuri tulevik nõuab seda paratamatult.

Per aspera ad astra!

R. Kull.

MUUSIKA SUURPÄEVAD

ED. VISNAPUU

Varsti seisame päevade keskel, mis on määratud võidukaks esiletungiks eesti muusikale ja ülesleegitsemiseks meie parematele tuumetele. Oleme aastaid ettevalmistustes elanud nendele silmapilkudele, oleme enes-tes hoidnud ärkvel hoole ning surunud maha väsimuse, et jõuda aegsasti kohani, kus võiksime valvsatena öelda: nüüd ta alaku!

Kes külvab seemet, kes istutab viljapuu ja kes paneb kasvama mugula, see teab lugeda aega ning arvata vaeva kuni õitsemiseni ja viljani. Nii ka võrsutatakse ilu küpsemisele. Ja mida enam jõuame südames kanda kiindunud armastust tema vastu, seda suurem saabub rõõm valminud annete vastu võtmisel.

Kas pole külvanud kümned tuhanded,

kas pole nad oma hoole pannud valvama idanemisest kuni viljani, kas pole nüüd aeg pühitseda pidulikku lõikust? Päike seisab kõrgel, tungid otsivad teed taevaste alla ja helide jõud pingutab kohisedes veerema paisudest. Muusika on vallutamas mandrit ja merd lähedal ning kauguste taga.

kus paneme maha kahekordsed roopad liiklemiseks: kümnenda üldlaulupeo ja esimeste muusikapidustuste teed jooksevad välja kõrvuti ühisest jaamast.

Kümmes üldlaulupidu oma mõõtudelt ning sisulise ettevalmistuse pingutustelt ulatab kaugelt üle seniste saavutiste tasapinna.

IX üldlaulupidu: rongkäik möödub Kadrioru lossist

Kui avame suud ja südamed suurte peopäevade pühitsemiseks, siis laseme käia mööda mõtte nendest teetähistest, mille kaudu oleme jõudnud välja praeguse monumentaalse sambani. Eks pane aeg inimesi kõnelema nende keelt, eks ta kannab soove ja sihte alati kaugustesse, alati kõrgustesse. Tänapäev pole eilne ning homme samuti mitte tänapäev, seepärast, kandes praegu uut vaimustust ja tundes uuenenud südametega, ärge unustagem austuses mõelda neile, kes enne meid on saatnud korda ikka omaaja suurimat, omaaja väarikamat.

Praegu seisavad lahti vaimutegude väravad ja rahva mõte käib pideva tõusu jälgedes. Nüüd oleme jõudnud juba sündmuseni,

Suuruse ja imposantsuse kõrval teda kannab tervena meie endi muusikaline loomine. See mitte ükski ei näita valiku võimalusi lauluvarades, vaid ka tahtmist pidutseda iseseisvalt oma varanduste alusel. See teeb rõõmu mitmekordseks ja kasvatab vaimu tugevaks.

Esimesed muusikapidustused tulevad kindlitama meie seesmist kandejõudu ning näitama seda avalikkusele laiapiiriliselts. Esitamist leiavad kõik alad väiksematest kuni suuremate vormideni. Ooperi- ja kontertsaalid ning kirikud on täidetud eesti muusika helidest. Sellest küllusest jätkub igale ilusõbrale võtta enesega midagi kaasa kestavamateks mälestusteks ning paremate tun-

gide äratamiseks. Pole unustatud ka laulupeo tegelaskonnale pakkuda osa tasuks nende tõsimeelsete teenete eest. Viigu iga piduline ühes koju nii palju elamuste rõõmu, kui ta suudab. Muusika sügavused avavad tee hinge puhtusele, annavad kõikujatele tasakaalu ja tõstavad inimese üle väikse ohtudest.

Tulevaste suurpäevade kava hoolitseb meie südame kõrval ka mõtlemise selguse ning avaruse eest. Näitus „Üldlaulupeod Eesti kultuuri arengus“ annab võimaluse tutvumiseks kultuurilooliste materjalidega, mis valgustavad helikunsti kujunemise radu ja aitavad neid otsekoheselt hinnata.

Pääle väljapanekute pakutakse täiendavalt referaate üldkultuuri ja muusikat puudutavate küsimuste kohta.

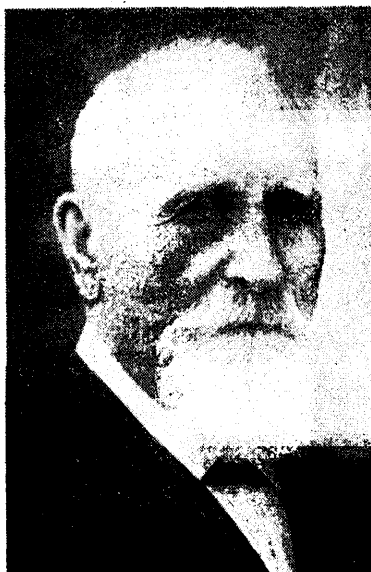
Selles seerias loetletud pakkumistele veel liitub vabaõhu lavastus, mis taotleb samu rahvusliku töeteenimise sihte. Näidend on pühendatud meie vabadusevõitluste aate vääristamisele ja selle kindlustamisele.

Peame sügavama otsekoheusega tunnistama, et eelseisvad juubelipidustused ilmutavad tõsist kultuuritahtelist ja kultuurisuutelist vaimu, mis loob usaldust meie vastu nii enestes kui ka võõrastes ning valmistab teed tõusva rahva õnnele.

MINEVIKU MÄLESTUSED

A. FR. RAUDKEPP

Selle päälkirja all on I laulupeost osavõtja A. Fr. Raudkepp pannud kirja oma mälestusi ja X üldlaulupeo puhul need pühendanud Lauljate Liidule. A. Fr. Raudkepp (riigikogu liikme ja koolidirektori L. Raudkepi isa) oli agar ärkamisaja tegelane ja Eesti Kirjameeste Seltsi liige, kes puutus kokku paljude tolleaja nähtavamate isikutega. Pärast semin. kursuse lõpetamist ta töötas kooliõpetajana Aluveres ja Kurnal ning hiljem köstrina ja kihelkonnakooli juhatajana Amblas, milliselt kohalt aga oma meelsuse pärast tagandati. Nüüd asus A. Fr. Raudkepp kooliõpetajaks Rakverre, kuid lahkus ainelise kitsikuse sunnil ning hakkas töötama Harry Janssen'i „Die Heimater“ toimetuses Tallinnas. Selle lehe hingusele minekuga ta võttis vastu kutse köster-kooliõpetaja kohale Krimmi asunduses, kus töötas 40 aastat. A. Fr. Raudkepp tuli kodumaale tagasi 1922. a. ja seisis Tallinna linnavalitsuse teenistuses 7 aastat. A. Fr. Raudkepp on suure innuga tegutsenud kaasa koorilaulu arendamises. Ta võttis osa kolmest esimesest laulupeost ja käis oma kvartetiga Krimmist kodumaal 1896. a. laulupeol. Eestit külastas ta veel 1910. aastal. Oma mälestustes A. Fr. Raud-

A. FR. RAUDKEPP

kepp valgustab mitmeti meie vanemaid kultuurilisi ja poliitilisi sündmusi. Toome „Muusikalehes“ mõne väljavõtte tema kirjutisest.

Toimet u s.

Laulukoорide asutamine.

Aleksander II valitsuse ajal kasvasid ja kujunesid ajanõuded ja püüdmised vahetpidamata suuremaks ja kindlamaks. Neid ei võidud enam jätta tähelepanemata. 19. sajandi teise poole teisel aastakümnel algas Tallinnamaal ülemaaline külakoolide

poiss. Teised minuvanused külapoisiid koolis ei käinud.

Lauluõpetamises oli H. Vilberg puudulik. Temal ei olnud mingisugust muusikariista. Ettelaulmiseks õpilastele oli tema hääl vähene ja väsis ära. Ta oli sellega rahul, et mina oma muusikainstrumenti*) kooli

IX laulupidu: rahvarlides lauljad

asutamine. Mõne aasta jooksul ehitati Rakvere kihelkonnas 8 uut koolimaja. Sõmerule, Aluvere külla, ehitati 1863. a. koolimaja. Koolmeistritest oli esitsa suur puudus. Neid saadi osalt Simuna köster Normann'i koolist, osalt Viljandimaa kihelkonnakoolidest. Sõmerule võeti koolmeistriks H. Vilberg, kes Normann'i juures oli õppinud.

Mina olin siis juba 15. aasta sees. Õpetus algas mardipäeval. Kolm talve võisin ma koolis käia — mitte alati korralikult, sest et talutööd, heina ja ahjukütte vedamine seda takistasid. Õppisin hoolega, mis õpetati, — olin kõige vanem ja suurem kooli-

kaasa võtsin ja koolilapsi õpetasin laulma. Nõnda olin ma ise õpilane ja ühtlasi ka õpetaja.

Uttes koolides hakkasid koolmeistrid, criti nooremad, kes õppinud Viljandimaa kihelkonnakoolides ja Kuuda seminaris Läänemaal, laulukoore asutama. Aasta kahe-kolme pärast võisid nende koorid juba kirikus laulda.

1865 asutas Rakvere köster E. Hahn meeskoori. Mina olin selles kooris I tenori laulja mõnda aastat.

Samal ajal asutati ka teistes kihelkonda-

*) monohord, roikapill, mollpill. Toim.

des Tallinnamaal, eriti Viru- ja Järvamaal, laulukoore. Tol ajal tarvitati kõikjal enamasti vaimulikke laule, sest et ilmaliku sisuga laule siis veel ei olnud üldiselt saadaval.

Lauluga ühes ja tema tähtsal mõjul hakkas eesti rahvas pikkamisi ärkama raskest, mitmesajandisest orjaunest.

Esimene eesti laulupidu.

Eesti rahva ärrganud poegade vaimuelust andis esimene laulupidu Tartus 1869. a. selget ja kindlat tunnistust, mida ei võinud salata maha Balti sakslased, kes tol ajal ei tahtnud uskuda, et põlatud „talupojad“ mõistaksid vaimuvallas midagi võtta ette. 800 lauljat oli koos. Algul olid nad pisut arglikud: meie kartsime natuke, et ei tea, kas läheb kõik hästi korda. See kartus kadus aga kohe, kui kaks esimest laulu oli kantud ette. Ilmnes selgesti, et pasunakoovid mängisid korralikult ja lauljad laulsid hästi. Koguni erilised tundmused liikusid lauljate rinnas, kui nad laulsid „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“.

Tolleaegsete eesti tegelaste seas, lauljate ja mängijate ringkonnas, niisama ka nende südames, kes kuulajatena, osavõtjatena kaugelt laulupeole olid tulnud, sünnitas hästi kordaläinud laulupidu suurt rõõmu ja vaimustust, mis nagu kulutuli kiiresti levines igalpool Eestimaal ja ulatas isegi Läänemaa kohtadesse, mida hiljemgi veel nimetati pimedamateks maanurkadeks. Eriti äratas „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ noorte lauljate hinges niisugust vägevast, saladuslikku tundmust, mida neil enne ei olnud ja mis kauaks ajaks jäi püsima nende mälestuste vallas. Lauluhelidel on ju erilistel aegadel ja oludel imelik, saladuslik mõju.

Mis orjapõlves, õudses pimeduses meie rahva hinges aimdusena vaikselt edasi õhkus, see kujunes ärkamiseaja algul, ka esimese laulupeo puhul, selgemaks teadvuseks, ja meie, noored lauljad ja tegelased, vaatasime eesti väljadele ja metsadele nagu oma isamaale, oma kodumaale ja laulsime vaimustusega oma kodumaast, mis „Peipsi rannalt käib Läänemere rannale ja Munamäe metsalt, murult käib lahke Soome-lahele.“

Küll oli „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“, meie isaisade maa, mille pinnal meie elasime, võõraste oma, nii täies ulatuses võõraste käes, nimelt Tallinnamaal, et meie rahval ei olnud oma vaba kalmistutki, vaid sedagi pidid eesti kogudused mitmes kihelkonnas ostma võõrastelt, aga meie ei olnud siiski mitte nagu lootusetat. „Viru laulik“, dr. Kreutzvald, nägi nagu prohveti vaimus „kaugel eesti kodu kasvavat“. Ja meie, noored tegelased, nägime juba selle kasvamise algust: Viru- ja Järvamaal, suurimas ulatuses Riinamaal, omandasid talurentnikud oma kohad ostuteel eesti koduks. Ostmise teel, suure töö ja vaeva kaudu, pidi tähtis osa isaisade maast aeg-ajalt kujunema e e s t i k o d u k s .

Esimesele eesti laulupeole järgnes arvurikas laulu- ja pillikoovide asutamine Eestis, laulu- ja muusika arenemine suuremas ulatuses. Sellega ühes ja selle tagajärjel suurenes, laienes ja süvenes siin ja sääl ka vaimline ärkamine eesti rahva seas.

□

Ka Kuuda seminaris Läänemaal Märjamaa kihelkonnas, kus ma õppisin, leidis aset vaimustus esimesest eesti laulupeost ja vaimlisest ärkamisest ning jäi püsima mitme õpilase hingeallas, kellel olid erilised noorusideaalid ja -illusioonid eesti rahva haridusala ja üldise edu suhtes. Laulu, nimelt koorilaulu, õppisime erilise huviga. Meie laulsime palju, laulsime sageli Märjamaa kirikus, laulsime ka Raplas, Vigalas ja Kullamaal. Laul tõmbas igalpool inimesi ligi ja rõõmustas neid. Meie nägime, et laulul on eriline, saladuslik vägi — inimese hingesse mõjuda.

Pärast seminari kursuse lõpetamist tegutsesin ma koolmeistrina lühikest aega Viru- ja Järvamaal oma koduküla koolis, Aluveres ja Tallinna naabruses Kurna koolis, kus ma laulukoori asutasin. Tol ajal tutvusin ma Tallinnas C. R. Jakobson'iga, kes Kadriorus elas ja sõitsin temaga 24. veebruaril 1872 Viljandisse endise Eesti Kirjameeste Seltsi esimesele koosolekule, mida peeti 25. veebruaril. Sääl tutvusin ma toleaegsete eesti ärkamiseaja tegelastega, kes olid tulnud kokku, nimelt: J. V. Jannsen'iga ja õpetaja

V. Eisenschmidt'iga Tartust, H. Vühner'iga Tarvastust, J. Kapiga Suure-Jaanist, J. Eg-lon'iga Vändrast, J. Adamson'iga ja H. Henno'ga ning teiste Viljandimaa tegelaste-ga. Hiljem tutvusin Tartus nimetatud seltsi koosolekute puhul, kelle liige olin, teiste ärkamisaja tegelastega, kelle seast nimetan järgmisi: dr. F. R. Kreutzwald, dr. J. Hurt, dr. H. Rosental, G. Blumberg, H. Treffner, A. Kurrikoff, H. Jannsen, R. Kal-las, A. Erdemann, K. A. Hermann, A. Grenzstein, P. Undritz, J. Jung, M. Veske, M. Jürmann, M. Lipp, J. Bergmann, J. Kurrik, J. Kunder, A. Reinwald, P. Hellat ja teised. Prof. J. Köleriga tutvusin St. Peterburgis.

1874 viis elutee mind Kurnalt Järvamaale Ambla kihelkonda.

Teisest eesti laulupeost

Tartus 1879 võttis Ambla meeskoor osa 24 laulujaga. Laulukooride, lauljate ja pasunakooride, mängijate arv oli 10 aasta jooksul nähtavalt suurenenud, niisama ka osavõtjate-piduliste arv. Laulu ja mängu arenemine näitas hääd edu. Üldine vai-mustus tegelaste ja osavõtjate-piduliste seas oli suur, eriti selle tõttu, et kanti ette eesti heliloojate Kappel'i ja Hermann'i esi-mesed algupärased helitööd, nimelt *Õöbik* ja *Minge üles mägedele* ning teised.

Teisel laulupeol ilmnnes, et eesti rahva vaimline ärkamine oli kujunemas rah-vuslikuks ärkamiseks, mis on täiesti loomulik. Ühtlasi ilmnnes ka, et see ärkamise suund oli rahuline, terve, mitte maruline.

Koorijuhtide koosolekul avaldati soovi, et laulukoorid suvel laulaksid rohkem vabas looduses, ilusas metsas, mis rahvast tõm-haks laulule ligemale ja viiks laulu mõju rahvale ligemale.

Pärast teist laulupidu suurenes Ambla meeskoor veel tähtsalt selle tõttu, et kihel-konnakooli vanematest õpilastest mitmed võisid laulda kaasa ja veel mõned noor-mehed, laulusõbrad, hoolsasti võtsid osa lauluharjutustest.

Järgmisel aastal, 1880, koosnes meeskoor 36 lauljast, kes mitmeaastase õppimise ja harjutuse järgi laulsid kindlasti ja hästi.

Ambla meeskoor oli kujunenud suurimaks kooriks Tallinnamaal.

Kolmandast eesti laulupeost

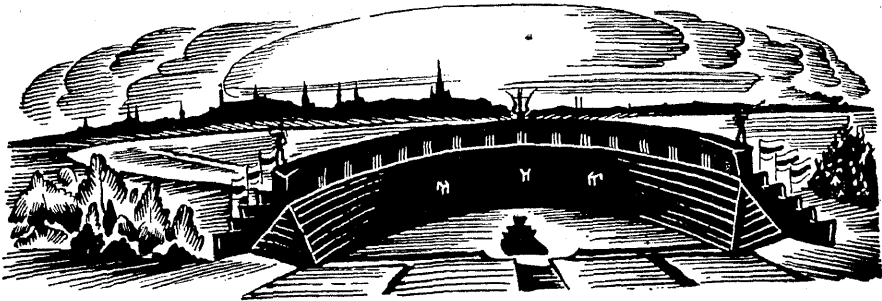
Tallinnas 1880 võttis ta ka tegelikult osa. Ka see kolmas laulupidu läks üldiselt hästi korda. Lauljaid oli aga vähem peole ilmunud kui teisel laulupeol.

R. HEINMETS

Muusikapidustuste kavasa kantat „Töötatud maa“

Esimesel ja teisel laulupeo päeval viibis Tallinnamaa kuberner Polivanov Haapsa-lus, kus toleaeagne vene troonipärija suur-vürst Aleksander, pärastine keiser Aleksan-der III, oma perekonnaga suvitas. Kolman-dal laulupeo päeval sõitis kuberner Tallinna ja avaldas soovi kuulda eesti laulu, eriti parimatelt laulukooridelt Tallinnamaalt, tema valitsuse all olevast kubermangust. Selleks määrati Ambla ja Koeru laulu-koorid Järvamaalt ja Iisaku laulukoor Viru-maalt. Meie läksime Toompää lossi val-gesse saali ja laulsime sääl kubernerile ja tema perekonnale mitu laulu, nende seas ka eesti heliloojate algupäraseid helitöid. Kuberner Polivanov avaldas meile lahkesti oma tänu.

ÜLDLAULUPEOD RAHVA ÄRATAJATENA

PEETER GRÜNFELDT

Vaevalt on mingisugune ühine suurem pidu või koosolek jätnud osavõtjate rinda kuski niipalju ülendavaid, kauneid mälestusi, kui meie üldlaulupeod. Enam veel: minu teada pole meil olnud ärkamiseajal ühtki teist tegurit, mis inimeste rinnas rahvusliku tunde nii võimsalt oleks suutnud lõkkele puhuda, kui esimesed üldlaulupeod. Kel on võimalus olnud liikuda suvel pärast mõne sellise peo möödumist maal rahva hulgas, see teab sellest palju rääkida; eriti need, kel oli õnn noorena veel seda aega elada kaasa, mis järgnes esimesele ja teisele üldlaulupeole. Laulupeod on mõjutanud mitte üksi osavõtjaid, vaid kogu rahva laiemaid, teadlikumaid hulki, ehkki suurem osa neist hulkadest mitmesuguseil põhjusil isiklikult ei ole saanud laulupidudest võtta osa.

Siin mõned isiklikud mälestused.

Olin vaevu neli aastat vana, kui peeti Tartus esimene laulupidu aastal 1869. Aga see mõjutas ometi juba mindki, olgugi kaudselt. Minu vanem õde oli tookord juba 12 ja minu noorem õde 8 aastat vana. Kuna koolimajas minu isa lauljaile laulupeo laule õpetas, siis jäid õpitavad laulud ka meile, lastele, kohe pähe, ja suvi otsa kõlasid meie suust karjamaal laulupeo laulud. Ja mitte ainult meie suust — kogu Pühaste küla laulis. Laul leidis koolimajast tee rahva laiemasse hulka ja pani helisema põllud ning heinamaad. Ta raputas ühes talude pärisekstostmisega teoorjuse tagajärjel tuimaks jäänud hinged ükskõiksest tardumusest ja pani nende hinged helisema.

Ta äratas nende hinges jälle lootuse paremale tulevikule ja usu iseenestesse.

Mäletan veel selgesti oma isa õemeest, Kaarna talu peremeest Jaan Jantsi. Tema oli tookord alles noor mees ja oli minu isa seltsis esimesest laulupeost ise lauljana võtnud osa. Mis ta meile, lastele, laulupeolt tulles kõik teadis jutustada. Silmade särades ja vaimustusega rääkis ta, millist ülevust ta peol oma hinge ammutanud. Ja kuna külarahvas igal pühapäeval meie koolimajja palvetunnile kogunes, siis ei lahkunud palvetunni lõpul keegi nii ruttu koolimajast; jäädgi istuma ja räägiti veel ka ilmalikkudest asjadest, — teadagi, et pärast laulupidu eriti möödunud laulupeost. Mõnikord peeti pärast palvetundi ka lauluharjutusi ja rahvas kuulas koorilaulu hardumusega. Sellest jäid õpitavad laulud teistelegi pähe ja lauluheli väljas põllul ning heinamaal, aga ka karjamaal, aina paisus ning laienes. Iseäranis mõjutasid ja äratasid ümbruskonda minu isa ja eespool nimetatud noor Jants, kes mõlemad olid hääd kõnemehed. Nemad olid ise rahvuslikule tundele ärrganud ja oskasid siis ka teisi äratada ning tõmmata kaasa. See on kaunim aeg minu lapsepõlve mälestustest, sest laulust sain minagi rinda selle jumaliku sädeme, mis mu südames siiani on põlenud.

On vana tõde, et paar parajat meest, kui neil enestel on palju vaimustust ja veendumust asja tõsidusse, võivad liikuma panna sadu. Nii siingi. Kui tuli teine laulupidu 1879. aastal, oli kogu kihelkond juba keemas. Sedavõrd oli rahva arusaamine juba

laienenud. Kõikjal kõneldi vaid suurest laulupeost, mis Tartus jälle tulemas, sest igas vallas leidus küllalt arukamaid mehi ja naisi, kelle hinged sellest üldettevõttest tundsid sooja ja kes siis ka seda soojust oskasid naabritele anda edasi. Vaatamata sellele, et Rõngu kihelkond Tartust ühest äärest teiseni 25—50 versta eemal seisab, ja Tartu-Riia raudteed siis veel ei olnud, leidus laulupeole sõitjaid palju. Ja kõik need sõitjad tulid säält tagasi, rahuldustunne ja isamaalik vaimustus rinnas. Vanadele lauludele oli hulk uusi lisaks saadud ja varsti levisid needki külast külla, talust tallu. Kel oli oskust mõnda mänguriista käsitada, eriti viiulit, see kogus nooremaid

laulupidu hoogsalt oli levinud laiematesse rahvakihtidesse.

Laulu ja mängu arendamise eest hoolitsetesid Rõngus sel ajal iseäranis rohkesti tolleaegne köster Carl Rossmann, tema poeg, kihelkonna kooliõpetaja Arnold Rossmann ja Tamme talu omanik Jaan Grünfeldt. Viimane koostas Rõngus esimese mängukoori ja lõi Rõngule ka esimese polka — Kirepi polka, mis sai väga populaarseks. Kirikuõpetajad, enne Körber ja hiljem H. Hesse, ei liigutanud kui sakslased rahva äratamiseks sõrmegi, ei näinud seda ka teistelt häämeelega.

Eriti meeldisid rahvale isamaalised laulud, nagu Kunileid-Säbelmann'i *Sind sur-*

X Üldlaulupeo eelproov Petseris 21. V. 1933

oma ümber ja õpetas neid laulma. Kui oligi see laulmine primitiivne ja peensus-tesse tungimatu, ta oli ometi laulmine, mis soojendas südant ja vallutas inimeste hingi.

Paar aastat hiljem, pärast isa ja ema surma, Pühastest Kirepi valda Lauri tallu oma isa venna juure elama asudes oli mul võimalus näha, milline hingeline tõus siingi vallas laiemad rahvakihid oli vallutanud. Kuigi see tõus oli sündinud päämiselt talude pärisomanduseks ostmisest — parun Brüning oli talud müünud väga soodsail tingimustel — mis andis ostukoha omanikele juba palju iseseisvuse tunnet, ometi oli sellele tõusule omalt poolt palju lisa andnud ka laul, mis pärast kaht esimest

mani küll tahan. Koidula südamlikud sõnad ja Säbelmann'i sütitav, äratav viis tegid imet. Meeldivamaid laule oli veel:

„Nagu maru müraga,
Eesti laul, oh laksu sa.
Nagu pasun pauguta
Äkki kõik siin ärkama!“

Leidus veel hulk teisi laule, mis kõik võimsad olid rahvast tuimusuimast äratama. Paistis, nagu oleks võtnud tolleaegne elu hoopis uue suuna, tungides kõrgemale, raputades enesest maha kõiki raskusi, püüdes välja pimedusest valgusele. Kitsas silmaring avardus, kitsad endahuvid andsid maad üldhuvidele, ühishuvidele. Ikka enam ja enam levis arusaamine, et kõik üksikud rahvaliikmed on seotud kogu rahvaga ja

et ainult siis rahvas oma põlve jaksab pa-
randada, kui tal on ühistunnet ja kui kõik
üksteist toetavad.

Kolmas laulupidu, mis Tallinnas peeti, avaldas Lõuna-Eestis vähem mõju, kuna säälnu rahvas sellest peost kauguse pärast sai vähe võtta osa. Aga et sellest laulupeost esimest korda osa võtsid ka segakoorid, siis pakkus ta oma segakoorida eeskavalt palju uudist.

Minu ümbruskonda Rõngus mõjutas aga kõige võimsamalt neljas üldlaulupidu Tartus aastal 1891. Rahva hinge oli vaheajal katsutud sellega kammitsasse panna, et koolid ja kohtud venestati. Omaaegse saksa kohtuga võrreldes olid vene kohtud küll õiglasemad, aga et rahvas vene keelt ei osanud, siis tekitas see korraldus rahva südames meelepaha, kuna ta oma keelega enam ei saanud oma asju ajada, vaid pidi leppima tõlgiga, kes isegi vene keelega kimbus oli ja nii mõnegi kohtuasja kaotusele viis. Samasugune lugu oli koolidega. Lapsi sunniti juba algkoolis vene keelt tuupima, nii et nad algkoolist väljudes kumbagi keelt ei osanud õieti kirjutada. See rahvale ei meeldinud, ei võinudki meeldida, ja selle tagajärjel tunti selliste korralduste ning nõudmistega vastu igal pool meelepaha, mis südamest ihkas vallalepääsu. Ja niisuguseks ventiilikuks kujunes nüüd see neljas üldlaulupidu, mille toime pani Eesti Kirjameeste Selts.

Päeval enne laulupidu valmistati igal pool laulupeole minekuks ja mindi juba õhtul Tartu poole teele. Hommikul kella viieks-kuueks Tartusse jõudes kubises kogu maantee vanker vankri taga laulupeolistest. See oli lõpmatu voor. Ja nagu Riia maanteed mööda, nii voolas vankreid igalt teiseltki maanteelt linna, kõigil sõitjail peoriided seljas ja peotuju südames. Kogu Tartu oli liikumas ja lainetamas. Kõik ihkasid palgest-palgesse näha juhtivaid isikuid, kelle nimed neile olid nagu suuna-

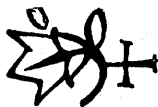
näitajaiks kõrguse poole, paremuse poole, aatelisema tuleviku poole.

Need isikud olid: Dr. K. A. Hermann, A. Läte, D. O. Wirkhaus, Miina Hermann, K. Türrpu ja F. Säbelmann.

Ja rahvas ei pettunud. Laul andis talle uut ülevust, uut lootust, uut julgust visa võitluse tarvis. Oli jälle ammutatud laulukaevust uut teadmist, et vaja on üksmeelselt võidelda oma parema tuleviku eest, unustades kõik lahkkelid ja omavahelise jonnid.

Kuna ma samal aastal lahkusin maalt ja asusin ajakirjanikuna Tartus tööle, ning kuna selle kirjutise otstarve oli kujutada meie maarahva rahvusliku tunde tõusu laulupidude tagajärjel, siis lõpetan oma kirjutise. Aga ma ei saa mainimata jätta veel viendat üldlaulupidu Tartus aastal 1894, mida nimetati „Eesti rahva vabastuse 75-aastase juubeli tänuvalupeoks“. See oli aasta, mil Aleksander III venestusepoliitika oli jõudmas haripunktile, mil oli eestlaste valulaps, Aleksandri-kool, üle võetud, Eesti Kirjameeste Selts suletud ja mitmed teisedki rahva vaimuelu avaldused hävitatud. Sel ajal oli rahval jälle vaja koguda jõudu ja kasvatada tööõõmu, nagu K. A. Hermann tookord oma lehes kirjutab. Ja seda jõudu ning tööõõmu andis see laulupidu ka suurel määral. Eriti kuumalt ja sütitavalt valas seda rahva rinda noor Jaan Tõnisson, kes oli tookord laulupeo kirjatöömataja, õigemini asjaajaja. Tema sõnad puhusid kõige tuimemagi südames rahvusliku tunde lõkke heledalt loitma ja andsid neile kaasa teistelegi koju viimiseks rohkesti äratamisõõnu, tuld ning iseteadvust ja näitasid ka kindla suuna, kuhu poole püüda.

Mis neli järgnevat üldlaulupidu meile on andnud, seda meie praegune põlv oma enamikus juba teab. Jääb vaid soovida, et see püha tuli, mis laul meis äratas, ial meie rinnast ei kustuks, vaid et armastus laulu vastu meie rahva laiemates kihtides elaks edasi kuni Eesti on Eesti.

MEESKOORIDE NURK

„Oslo naised“

Selle nimetuse all tunneb iga *TMS*'i liige neid võrratult lõbusaid tütarlapsi Norrast, Oslo Naisüliõpilas-Lauluühingust (Kvindelige Studenters Sangforening).

Kui Tallinna Meestelulu Selts käis viimati Rootsis ja Norras külakosti viimas, siis oli Oslo linn, kus ülahnimetatud laulud sõna tõsisel mõttes tuju eest hoolitsetid. Mitte mehed, vaid naised panid saali kuni viimase platsini täis. Mehed laulsid

kes meid isegi hommikul koju saatis, trüit minema läkitas ja tagasisõidul, s. t. läbisõidul vägisi ei tahtnud Oslost rongil lasta sõitu jätkata. Jah, sellised on need „Oslo naised“, kes juba eelmisel laulupeol Tallinnas käisid ja kes ka tänava meie laulupeost osa võtavad.

22. juunil toob *Kalevipoeg* selle „kalli koorma pilvede tagant“ jälle Tallinna. 24. juunil kell ½9 õhtul *Estonia* kontsert-

Oslo üliõpilaskonna naiskoor

jaamas küll ilusasti tervituseks, aga kui vabariigi nooblim au-pääkonsul Bjerke oma naiste hulgaga ligines, siis tõusis kraadiklaas kohe. Pisteti lill norra rahvusvärvilise siidpaelaga igale lauluvannale rinda. Marsiti ühes meiega läbi linna. Kus viibis *TMS* — säääl ka *KSS*. Oli kontsertsaali ilmunud Norra kuningas, siis ei lastud meie maestrol häältki anda, vaid „Oslo naised“ laulsid sulaselges eesti keeles Eesti hümmi. Alles pärast seda sai *TMS* võimalust laulda Norra ilusat hümmi *Iag vil elsker* (Ma tahan armastada...) Laval seisis meie lipumees ja ka nende lipumees, pardon — naine. Oslos ei mänginud kavaleri *TMS*, vaid *KSS*.

saalis korraldab *TMS* nende kontserdi, ja siin tuleb meie meestel näidata, et „Oslo naistelt“ õpitud „rütmiiline“ aplodeerimine on nüüd ka meie juures „moes“.

See akadeemiline naislauluühing koosneb 60 liikmest. Koori ei juhi enam endine hallpäine Per Vinge, vaid ooperilaulja Emil Nielsen. Koor esineb ainult Norra eeskavaga. Koor asutati 40 a. tagasi eraseltsina, kuid ühendati 1910. aastal Oslo (häälida „Uzluu“) ülikooliga. Ülikooli juures tegutseb ka samasugune meeskoor, kuid viimasega *TMS*'il puudub alles lähem kontakt.

KSS on palju reisinud Põhjamaades ja Kesk-Euroopas ja esines 1928. aastal suure

eduga laulupeo ajal Tallinnas, Tartus ja Riias, andes iseseisvaid kontserte ja astudes üles ka laululaval.

Peetakse auasjaks olla selle koori liige, sest Norras öeldakse, et naine, kes tahab karjääri teha, peab sellest koorist käima läbi.

Mustad mütsid, milliseid nad kannavad, on kõikide Norra üliõpilaste ametlik päakate. Naislauljad erinevad „vormis“ teistest „mittelauljast“ üliõpilasist, et riietuse juure kuulub obligatoorne valge kleit ja must mantel (keep).

Programmis kuuleme seekord vanameistrelt: *Kui neljapähi kellad helisevad* — Edv. Grieg, *Puu* — Per Lasson, *Ingrid Sletten* — Per Vinge, *Kaugel üle kõrgete kaljade ning Jänes ja rebane* — Halfdan Kjerulf ja moodsailt heliloojailt: *Vana külakirik* — Sparre Olsen, *Esimene lill* — Erling Kjelesby, *Laul lapsele sügisõhtul* — David Johansen, *Kiitkem igavesti uut aastat* — M. Ulfrstad. Rahvalauludest pakutakse: *Paul ja kanad*, *Ma hilja läksin magama*, *Näen sind väljas seismas*, *Mahajäetud*, *Emakene toega*.

Esinaisena püsib endiselt oma kohal ja teeb ka seekordse reisu kaasa väsimata proua Johanne Kolstad.

Kontserdile järgneb koosviibimine, milise korraldab TMS.

Tallinna muusikasõbrad, kes ei taha jääda ilma kaunimast norra laulust, astugu aegsasti ühendusse TMS'i liikmetega, sest karta on, et *Estonia* kontsertsaali seinad seekord nihutatakse turuplatsile.

Tere tulemast „Oslo naised!“

Harry Malm

Tall. Meestel. Seltsi kontsertreis

Rakverre ja Narva, 27.—28. mail, õnnestus üle ootuste hästi. Rakverre jõudes oli kohe jaamaesisel vastu võtnas TMS'i truu sõber hra Rosenberg oma kooriga ilusa tervituslaulu kaudu. Vaatamata vilu ilmale, tuli laulda väljas, ja nimelt Rahvaaria ilusas pargis, sest Rakveres puudub alles saal, mis oleks endasse mahutanud seda tuhandaesse ulatuvat tänuilukku publikut. Ja egas' rakverelased armu ei andnud: pidi programmile veel teine juure lisama. Kontserdile järgnes Rahvamajas jalakeerutus, milline seisiks ikka sellesama energilise hra Rosenberg'i juhatusel all. Järgnesid kõned ja tänutähena anti Rakvere koorile üle saadud „lillesideme“ eest TMS'i grupipilt, raamis, hõbeplaadiga ning märgiga. Ja missugust ilusat, tõsiselt viimistletud laulu pakkus Rakvere koor — endast mõista jälle hra Rosenberg'i juhatusel! See koor on minu arvates parimaid segakoore Eestis.

Öösisel rongiga läks sõit edasi Narva, kus

kohaliku Meestelaulu Seltsi koor sooja lauluga jaamaesisel tallinlasi tervitas. Päeval tutvuneti uuesti meie kaunima vanalinaga ja kell 7 lauldi *Võitlejas* väljamüüdüd maja ees jällegi „kaks“ programmi maha. Peab tunnustama, et Eesti piiriäärsema linna publik on jäänud endiselt väga soojaks. Ei puudunud traditsiooniline loorberipärg ja TMS'i poolt pilt ning sõprusliikme märgi üleandmine Narva TMS'i „aukonusile“ hra Maasingule, kelle õlul lasus kogu ettevalmistus.

Ärasõidu eel oli jaamaesine „kontsertpubliku“ poolt sõna tõsisel mõttes „sissepiiratud“.

Tänu Teile soojad virulased lauluvendadelt Tallinnast! H. M—m.

Teade meeskooridele.

Kavatsetud koosviibimine, mis pidi järgnema meeskooride üldkontserdile, jääb ette tulnud takistuste pärast pidamata. Seega on lauljad kontserdi järele aja suhtes vabad.

Laulupeoks Viljandi meeskoorile lipp.

Jaan Lattik ja Juhan Simm auliikmeteks, Enn Võrk ja Peeter Mets sõprusliikmeteks.

Viljandi Helikunsti Seltsil oli erakorraline pääkoosolek, kus arutati mitmeid seltsi ja tema meeskoori ellu puutuvaid küsimusi.

Kuna noor selts senini pole saanud omale lippu, siis juba mõnda aega kestsid ettevalmistused lipu muretsemiseks. Korralisel aastapääkoosolekul tehti uuele juhatusel ülesandeks asuda asja juure, ja kuna on leitud hääd toetust seltskonnas, on saadud isegi 50 krooniseid annetusi lipu hääks, siis juhatus esitas nüüd lipu kavandi, mis võetigi vastu järgmisel kujul: esikülj küpskollasest riidest, millele tikitud seltsi märk ja nimi, tagakülj Viljandi linna värvidest (helesinine ja valge) väikese Viljandi linna vapiga ülalurgas. Lipu valmistab Viljandi linna naiskutsekool ja seltsi meeskoor läheb laulupeole vastse lipu all.

Edasi otsustati muuta seltsi põhikiri, et võimaldada laiemate hulkade kaastööd seltsis. Kuna seltsi meeskoor on vaevalt 3 a. ea juures edukalt läbi löönud, siis leidub palju neid, kes soovivad seltsile kaasa aidata toetajatena. Põhikirja muudatus loobki selleks laialdasi võimalusi, jaotades seltsi liikmed 5 liiki: a) auliikmed, b) sõprusliikmed, c) eluaegsed liikmed, d) tegevliikmed ja e) toetajad-liikmed. Viimaseid võttis juhatus kohe vastu 30 isikut.

Meeskoorile avaldatud teenete eest valiti seltsi auliikmeteks õpetaja, kirjanik ja riigitegelane hr. Jaan Lattik ning helilooja hr. Juhan Simm, kuna sõprusliikmeteks

valiti Tartu ülikooli muusikaõpetaja helilooja hr. Enn Võrk ja seltsi end. esimees hr. Peeter Mets. Valituile antakse vastavad märgid kätte edaspidi pidulikult.

Uusi laule Viljandi meeskooris.

Kuna meeskoori repertuaar meil on kaunis piiratud, siis kooridel sageli ise tuleb leida võimalusi uute laulude saamiseks. Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor pöördus sellekohase sooviavaldusega heliloojate Juhan Simm'i ja Enn Võrgu poole, kes ongi lahkesti tulnud vastu.

Nimelt on Juhan Simm loonud tuntud Mulgimaa lauliku Hendrik Adamson'i poolt mulgi murdes kirjutatud laulule *Mulgimaale* ilusa viisi, kus J. Simm'ile omaselt on baritonile antud unistav solo-osa. Muidu on aga laul vägagi bravuurne, rahvapärase meloodiaga ja mitte raske. On

Need mõlemad laulud kannab Viljandi meeskoor ette laulupeo ajal Meeskooride Sektsiooni poolt korraldataval erikontserdil *Estonia* kontsertsaalis.

Pääle selle on Viljandi meeskoorile saanud ilusa laulu — *Eesti vaim* — helilooja Hillar Sakaria. Aksel Kalda sütitavatele sõnadele loodud viis on siin leidnud huvitava tõlgitsuse ja laul võetakse eeloleval sügisel Viljandi meeskooris õppimisele.

Ka tuleb Viljandi meeskooris kavasse mõni Viljandi oma muusikamehe E. Rossman'i laul. Loodetavasti saadakse temalt muuseas ka mõni vaimulik viis, millede puudus meie meeskoori literatuuris on otse karjuv.

Viljandi meeskoori ringreis.

Meeslaulu propageerimiseks oma ligemas ümbruses on Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor igal aastal korraldanud rea ring-

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor kevadel 1933

kindel, et see laul eriti Mulgimaa piires suure eduga lööb läbi ja järgnevat Saka-lamaa laulupeoks loodetavasti ka trükki lähe laulupeo nootides.

Enn Võrk on oma lemmikluuletaja Juhan Liivi sõnadele loonud laulu *Mure*. See on kaunis pikk laul, väga meloodiline ja täis haaravat meeleolu. Samase innuga, kui koorides lauldakse Võrgu *Lillesidet*, *Tulevikku* jne., hakatakse kahtlemata laulma ka ta uusimat teost, mille trükki toimetamiseks tuleks kiiresti otsida võimalusi, sest sellest laulust peaks huvitatud olema kogu meie lauljaspere nii mees-, kui ka sega-koorides.

reisukontserte. Tänavu on koor õige varakult ringreisudele asunud ja nüüd juba esinenud Tarvastu kirikus ja seltsimajas, Põltsamaal, Kolga-Jaani kirikus ja seltsimajas. Kuigi ilmad ja aeg, maa olusid arvestades, olid väga halvad, on koori kontserdid siiski igalpool saavutanud suurt edu, rahvast kokku tõmmanud ja meeleolu loonud meeslaulu kasuks. Põltsamaal annetati koorile Põltsamaa Meeslaulu Seltsilt looberipärg ja Suure-Jaanis tänati koori avalikult ning publik hüüdis koorile kolmekordse „elagu!“ Kõikjal tuli kooril rida laule korrata ja hulk lisapalasis anda.

Oper ja kontserdid

KODUMAA

Tallinna.

13. mail Pühavaimu kirikus toimus **E v a l d B r a u e r'i** helitööde kontsert. Pääle samas kirikus varem ettekantud *Toccata ja fuuga* teemil E. B. (autori initsiaalid) kogu eeskava tuli esmakordsele ettekandele. Viimase sooritamine päämiselt lasus organisti **P a u l P r e s s n i k o v'i** õlgadel, kes enda ülesande täitis ka vajalise kindluse ja eduga. Kenakesi võimeid tõestasid ülejäänudki solistid — lauljanna **O l g a P r e s s n i k o v** ja cellist **U d o T o p m a n**. Noor, hiljuti alles konservatooriumis stuudiumi lõpetanud helilooja eelkõike üllatab suure viljakusega. Vormilt ta jääb truuks klassikalistele põhimõtetele, pakku-des selgejoonelist vormi eriti sonaadis. Har-mooniline külg vihjab leidlikkusele ja kä-sitamise vabadusele. Mõtete arendaminegi on julge, kohati kuni hoolimatuseni. Kui tehagi autorile etteheiteid, siis igatahes mitte fantaasiapuuduses, vaid viimistlemise vähesuses.

Orelitehnika ja värvi mitmekesisidus lase-vad eeldada, et autor seda muusikariista tunneb nii praktiliselt kui teoreetiliselt.

14. mail Tallinna E. Kammermuusika Selts andis II avaliku kontserdi, kus esine-sid keelpillide kvartett (**R. Romulus, V. Ahl-mann, K. Krause** ja **K. Riisikamp**) ja keel-pillide orkester **A. U d r i k'u** juhatusel. Kui esimese juures võiski alul märgata pidur-davat rambipalavikku ja kohati intonat-sioonilisi ebatäpsusi, siis kogumuljelt ometi õnnestus rahuldavalt **J. Haydn'i Ratsur-kvarteti** ettekanne, asjaarmastajate kohta päriske hästi. Peab aga tähendama, et see kunstiala üldiselt on paljunõudlik ning et siin üksnes vilunud spetsialistid võivad tagada soovitud edu. Enam tänulik näis olevat seisukord orkestril, kes lühikese aja kestel on teinud tunduvaid edusamme ja annab välja peaaegu juba elukutseliste mõõdu. Nii **E. Brauer'i Poem** kui **M. Mosz-kovski' Prelüüd ja fuuga** esitati laimatult, eriti viimane, kus üksikud orkestrigrupid üllatasid selgusega ja ühtlusega teemide väljatoomisel. Eeskava rikastasid **S. Valk-B o g d a n o v s k a j a**, kes tavalise kvali-teediga esitas harfisoolosid, ja pianist **D. N o r a k**.

V. L—s.

Tallinna Eesti Kammermuusika Selts

Tartu.

ELL Tartumaa Oskonna poolt oli 7.—15. maini korraldatud Eesti muusikanädal. Selle kestel leidsid aset neli kontserti ja näitus.

8-dal mail oli Akadeemilise Meeskoori kontsert ülikooli aulas. See koor on L. Neuman'i juhtimisel, kes ise oli ka häälesaadja, kujunend aastate jooksul hästi tasakaalustatud kõlavaks üksuseks, omades harmoonilise sulavuse, dünaamiliste varjundite ja meloodilise joone ilmekaks esiletoomiseks avaraid võiamlusi, mis selgelt tuli ilmsiks ka kõneal oleval kontserdil, kus endise haigestunud juhi asemel juhtas R. Ritsing. Eesti heliloojate laulest koostatud kavast leidsid meeldivama tõlgitsuse E. Võrgu *Kalevipoeg*, R. Ritsingu *Üks ainus kord*, M. Saare *Hällilaul* ja R. Pätsu *Pill oll' helle*. Osalise kõlalise ebapuhtuse ja liialt erutatud väljenduse all kannatas A. Läte' *Pilvele*. Üldiselt veel enam vajaline ja võimalik väljendusnõtkem, sisustatud dünaamika ja ilmekam fraseerimine oleks tõstnud teiste ettekantud laulude — M. Saare *Oh kodumaa* ja Allik, R. Pätsu *Sarvelaul* ja T. Vettik'u *Kuu karvatu* — mõjust. Solist Paula Neuman laulis O. Rootsi sobival satel, meeoleu tavavusega sisustades, M. Lüdigi *Lapsepõlves*, Ed. Oja' *Mets*, M. Saare *Tuule hõlmas, luule hõlmas* ning Pääke ja vari.

10-dal leidis aset sümfooniaorkestri kontsert. J. Simm'i juhatusel algas kontserdi esimene osa J. Aaviku *Piduliku marsiga* ja lõppes R. Kulli temperamentse *Kruusa lahinguga*. Eesti instrumentaalmuusika arenemisloolise ülevaate mõttes oli huvitav kuulda, autori juhatusel A. Wirkhaus'i *Eesti süiti*, mis kirjutatud paljude aastate eest, kannab omaaja ilmet, kajastab rahvapärast selle aja muljeil ja muusikalise arenemise tasemel. Edasi jätsid, J. Simm'i juhatusel, mitmekesisema ja mõjuvama mulje A. Vedro' realistlikku laadi *Hällilaul*, eriti aga A. Kapi sisult sügav, tisedalt elamuskillane, vormilt ümar sümfooniline prelüüd *Hauad*, kus elamuste sügavus ja pinevus, pidevalt arendatud muusikalise koe tiheduses, leiab tervikliku kunstilise kehastuse. Seda, klassikalis-romantilise hilisajastu mõjupiirkonna alustel põhjenevat tähelepanu väärivat vormilis-tehnilist taset, mis võimaldab avaldada seesmiste elamuste sügavust vastavas isikupärasuses kunstilises väljenduses, on modernmuusika vallas veel täiuslikumale kõrgusele viinud meie instrumentaalkomponist H. Eller. Kava teisest osast, Ed. Tubin'i juhatusel ettekantud, P. Ramuli mälestuseks keelpille orkestrile ja harfile kirjutatud haaravalt mõjuvas *Elegias* (viimane annab sisu poeetilise

tõstetuse), ta aimab ja kasutab keelpillide väljendusvõimaluste uusi viimaseid piire, vältib sellega isegi puupillide kõlalise mõju puudumist, ja ühes väljenduse psühholoogilise tavavusega saavutab uusi võimalusi sügavalt isikupäraste elamuste avaldamiseks. Kontsert lõppes *Ostinaato* ja *Fiinaali* osade ettekandmisega E. Tubin'i *Südist Eesti motiividele*. Kui A. Wirkhaus'i süiti iseloomustas rahvamuusikapärane lihtsus, püsiv korduvus ja venivus, siis Ed. Tubin'i oma — impressionistlik-ekspressionistlikku omapära selgelt kajastav kokkusurutud tihedus, kõlavärvide ja varjundite esiletõstmine, väljenduse liigne mahutavus ja ulatuslikkus; säälijuures rahvamuusika ümber vastavalt isikupärasele väljendustahtele. Orkester täitis oma tõlgitsevad ülesanded üldiselt rahuldavalt. Solistina esines O. Rootsi saatel E. Turgan, kes temale omaset viimistletud hääs ettekandes tõi kuuldavale kaks Ed. Tubin'i väikest huvitavat viiulipala ja H. Eller'i peenelt väljatöötatud, tujukuse ja värvirikkuse poolest mitmekesise *Andante* ja *Allegro*.

12-dal oli Eesti muusikanädala ühendatud sega- ja meeskooride kontsert. Kavast seisis suurele koorile sobivad juubelilaulupeo laulud, millede tõlgitsus jättis kõigiti rahuldava mulje, kuigi alul, J. Simm'i takti järele koor veel hästi ei suutnud elustada J. Aaviku *Laulupeo laulu*, tuli järgnev R. Pätsu *Sarvelaul* juba kordamisele. Kõige elamusrikkamalt esitati A. Kapi *Palumine*, kus juhatajana A. Kiiss suutis koori kuidagi sugereerida, mis nähtavale tuli ka tema poolt juhutatud segakoori osa viimase laulu, A. Läte' *Arka üles isamaa* juures, milles elavalt kajastus omaaegne isamaaline meeoleu. Ilmeka tõlgitsuse leidsid Kiisa juhatusel M. Lüdigi *Süül kord kasvab* ja R. Ritsing'u juhatusel M. Hermann'i *Küll oli ilus mu öieke* ning T. Vettik'u *Hõiskame kooris*, kuna C. Kreegi *Ma kõndisin väinul* jäi puiseks: puudus sellele laulule omane kerge hõljevus ja meeoleu. Solistina laulis pr. G. Milk L. Milk'i saatel rahuldava ilmekusega kaks E. Tubin'i laulu: *Punane õunapu* õis, mis Tartus hästi tuntud, ja *Re-signatsioon*. Viimane, meloodilise struktuuri poolest väga rahulikult ja kõlavalt voolav laul on otse pakitsevalt tundeküllane. Järgnes J. Aaviku *Lume sees* ja lisa-palana A. Lemba' *Hällilaul*. Kontsert lõppes ühendatud meeskooride poolt E. Tubin'i juhatusel ettekantud lauludega — A. Kunileid'i *Sind surmani*, A. Läte' *Kuld-rannake* ja K. A. Hermann'i *Munamäel*, mis leidsid õige viimistletud tõlgitsuse.

15-dal oli viimane kontsert, Tartu Akadeemilise Helikunsti Seltsi poolt korralda-

tud kammermuusika-õhtu, kus Eesti Akadeemilise Helikunsti Seltsi kvarteti poolt (Tallinnast) kanti ette Enn Võrgu kp.-kvartett g-moll ja H. Eller'i kp.-kvartett nr. 2. E. Võrgu klassilise voolu meistrite eeskujul ja mõjutusel, osalise kirikustiili tunnustega kvartett ei ilmuta individuaalseid taotlusi ega kindlat seesmise väljendustahte pinget. Konservatooriumi lõputööna see ilmutas aga vajalist küpsust. Sellevastu pakkus erilist huvi H. Eller'i teine kvartett. H. Eller on muusikaliselt haruldaselt peenenärviline. Iseloomulik tema erandilisele individuaalsele minale on lakkamatul seesmine erutus, rahutu otsiv tung siia-sinna, silmapilgu kirglikkus, selle vaibumine unustuslikus, salapärases, müstilises, mõtlevas. Seda iseloomustas kõige kujukamalt kvarteti esimene osa *Allegro appassionato*. *Andante sostenuto* oma seesmise ulatuslikkusega, sügavuse ja rahuga andis oodatava ülemineku uuele tõusule, lõpposa *Allegro energico'le*. See, oma haruldases mitmekesisuses jäi kohati kõlatuks ja hämaraks, hästi tõlgitsev E.A.H.S-i kvartett ei suutnud seda peensustes rasket osa siiski küllaldaselt elustada. Solistina laulis A. Niitof O. Rootsi saatel A. Kapi *Kaugel kumab*, Ed. Tubin'i peenelt väljatöötatud *Armukägu* ning E. Oja' poemid *Puude all* ja *Õö*. Kontsert lõppes R. Tobias'e kvartetile kirjutatud õomeeleolu kujutava palaga, mis leidis mõjuva tõlgitsuse.

Eesti muusikanädala arenemisloolises

mõttes huvitavaid kontserte täiendas mitmeti ülevaatlik näitus, kus oli pandud välja möödunud sajandi esimesest pooltest kuni kõige viimase ajani ilmunud muusikakirjandus, ühes mitmesuguste mälestistega, j. p. m.

K. Leichter.

Jõhvist. — Pühap., 14. mail kontserteeris kohalikus ühisgümnaasiumi saalis, milline akustiliselt on väga korralik, Rakvere Rahvamaja segakoor hr. Rosenberg'i juhatusel, kuna solistidena esinesid Rakvere jõududest prl. Marta Oravas (sopr.) ja hr. G. Jõe (bass). Kontserdi kava koosnes kümnest koorilaulust — suurem osa eesti tuntud heliloojate tööd. Rahvast oli saal peaaegu täis, neist pooled õpilasperest. Koor esines kõigiti hästi, ka solistid saavutasid menu.

Samal päeval peeti läheneva üldlaulupeo üldproovi, millest võtsid osa kõik ümbruskonna laulukoorid. Juhatas hr. E. Rosenberg. Laulud kõlasid üldiselt hästi.

Kukurusel on uuesti kutsutud ellu ÜENÜ Kukruse osak. algatusel segakoor, mida juhatab hr. Läti. Harjutusi peetakse Kukruse asunduse algkoolis.

Valastel juhivad meeskoori õp. M. Kilks. Korraldatakse päämiselt huviõhtuid, muusikaliste ettekannetega.

Kadrina. — Kohalik õpetajate Selts korraldas 21. skp. Rahvamaja aias kihelkondliku laste laulupäeva. Osa võttis 15 algkooli 500 lauljaga. Üldkoore juhatasid õpetajad

Muusikanäitus „Vanemuise“ Väikeses saalis 7.—15. mail 1933

E. Liiv ja J. Rumbach. Peol kõneles koolinõunik H. Linsi. Laulud kõlasid lodusasti ja tuhandepäine kuulajaskond aplodeeris elavalt.

Kunda.—Tegutseb hr. Lohu juhatusel kammerkoor, milline on esinenud nii mitmelgi korral tõsisemate ning tusedamate paladega.

Käesoleval kevadel on Kundat külastanud V. Tago oma rändorkestriga ja Tallinna Töölismuusika Üh. sümfooniaorkester hr. N. Goldschmidt'i juhatusel. Noorsoo Kasv. Seltsi äsjavalminud rahvamaja saal akustiliselt on üsna hää. Kavatakse asutada ENKS segakoori.

Rakvere. — Suvehooajaks jääb Rakverre mängima I div. ork. hr. Knude juhatusel; esialgu antakse 3 korda nädalas Rahvaaias vabaõhu-kontserte.

18. mail s. a. esines Tuletõrje saalis iseisva kontserdiga Elsa Oettingen Riiast, kes on tuntud nii heliloojana kui pianistina. Tema helitõid kandis ette pr. Haus (sopr.) Rakverest.

Pauluse kog. org. F. Siiak lahkus enda palvel, alates 1. maist. Tema asemele tuli õp. F. Grustam, kes viimistleb kooriga eelseisva laulupeo kava. Nimetatud kooriga on esinetud ka mitmel eestikodu õhtul.

Ka Noorte-Kotkaste I Mlvk. on alustanud orkestri asutamist. Juhatab II algkooli lauulõpetaja A. Arro.

Koolinoorte kevadepidu, mis korraldati 21. mail Viru Lastek. Üh., Rahvam. Haridusseltsi ja Rakvere õp. Ühingu poolt, kujunes Rakverele ja tema ümbruskonnale elevaks, lauluhelidest läbipõimitud peopäevaks. Osa võttis 25 algkooli ja 5 keskkooli — kokku 1800 lauljaga. Laulupäeva avas haridusenõun. hr. Kiivet. Laulukava oli jagatud kolme suuremasse ossa: 1) nooremate klasside ühehäälnelaul ja kaanonid, 2) algkoolide vanemate klasside kahe- ja kolmehäälsed laulud, 3) ühendatud keskkoolide segakoor. Esimese osa laule juhatas E. Švartsberg (Tallinna Ped. õp. A. Pruuli asemel, kuna viimane ei saanud kohale ilmuda). Lauldi päämiselt uuemaid eesti rahvaviise. Kordamisele tuli A. Kiisa *Igäihel oma pill*. Kahehäälsed laule juhatas V. Kreek. Eriti meeldis neist rahvale J. Aaviku *Juss oli väike peremees* ja Kjerulfi *Rein ja Jänku*. Ka kolmehäälsed laulud vilunud koorijuhi E. Rosenberg'i taktikepi all said aplausi osaliseks. Korraat publiku nõudel tšehhi rahvalaulu (R. Pöts). Ühendatud keskkoolide segakoor laulis: T. Vettik'u *Tervitust*, M. Saare *Põhjavaimu*, V. Mikkola *Karjaselaulu* ja Tibori *Kõlamas kandlel*. Publiku nõudel korraat kaht viimast. Laulupidu lõppes üldkoori ja or-

H. ELLER

Muusikapidustuste kavas „Sümfoonia burlesk“ ja keelp. kvartett nr. 2

kestri poolt *Arka üles isamaa* (A. Läte) ettekandmisega. Lõpusõna ütles kirjanik Jakob Liiv; pärast hünni laulmist valgu sid noored oma kodudesse. E. S.

Petseri. — Selles provintsilinnas kontserdid ja muud muusikalised üritused leiavad alati elavat osavõttu. Pillikoore Petseris leidub arvult 4. Neist kõige tugevam ja 4-aastase vanusega on K. L. Petseri malevkonna orkester oma 34-liikmelise koosseisuga energilise juhi hr. A. Ojassoni juhatusel. Orkester peab kavakindlalt harjutusi, mille tagajärjel orkester seisab kaunis hääl mängutasemel. Ka töötab malevkonna teatri juures oma keelpillide orkester A. Truutsi juhatusel. Suvel annavad orkestrid tihti suveaias kontserte, mis leiavad rohkearvulist osavõttu. 21. mail oli maleva saalis Petersimaa ühendatud kooride ja K. L. malevkonna orkestri kontsert. Juhatas hr. R. Ritsing Tartust.

Võru. — 4. mail korraldas Võru gümnaasiumi saalis oma viiuliohtu Johan Kotkas. Ohtu pakkus kuulajaskonnale (kahjuks väiksearvulisele) muusikalist naudingut, kuna J. K. sooritas võrdlemisi raske kava tähelepanu väärivalt. Klaveril saatis korralikult prl. N. Hauk.

20. mail oli Võru muusikapere koondatud ühiseks kontserdiks, kus tegid kaasa Võru Meestelaulu Selts, *Kandle* segakoor ja 7. rügi orkester, täiendatud kohalike orkestrantidega.

Meestelaulu Seltsi meeskoori kavas leidus mitu meie vanameistri K. Türrpu' laulu. J. Simm'i *Oma saar*, kus solistina meeldivalt esines P. Rätsep, tuli kordamisele. Nii mees- kui segakoori juhatas andumusega K. Pütsepp. Ettekanded orkestri poolt Ed. Tamme juhatusel said elava kiiduavalduste osaliseks.

25. skp. andis Võru pargis külastuskontserdi Tartu Vabaduseristi Vendade puhkpilliorkester. V. S.

VÄLISMAA

Lubljana, arenev muusikalinn.

Moodne kammermuusika. Uued nimed. Slavko Osterc.

(Järeletriikk keelatud.)

Miks teatakse nii vähe Lubljanast? Kas asetseb ta liiga peitununa, et vaevalt temast kuuleb midagi? Vaid väike ring asjasse pühendatud teab Lubljana tähendust Lõuna-Slaavia muusikas. Siin kukud ju muusika-erilasesse! Saad pista, ent harjud sellega ja võiksid sääl koduneda. Vana variseb, aeg muutub ja vaata: Lubljanas heliseb uus kõla. Teisel kohal seisab har-

moonia, esikoha võtab modern suund. Vaatame, kui ulatuslikult säetakse end selle järele, mis osutub õigeks ja kes määrab suuna.

Sääl on Lubljana konservatooriumi professor Slavko Osterc, sündinud slovakk (17. juuni 1895 Verzej'gis), Jirak ja Haba, kes teda küllalt mõjutasid, olid tema õpetajaks veerandtooni kompositsioonis. Praaha on linn, kus Osterc lõpetas oma stuudiumi ja saavutas päämise edu. Kuulen Polič'i poolt juhutatud orkestri kontserti pärast klassilist üvertüüri. Need on muusikapalad, mida ei taipa kohe. Kõlapilt on kujundatud. See ei otsi joont, ega korda; ta ei seo end mustriga, ega sobitu leppimuslikult, vaid kompab otsides kaugemalt. Muusika paiskub esile, tõukab ümber, muutub ei millekski, aga ta vabastab end ammutoodust ja tuleb uute näidetega. Muidugi ei taha see muusika olla ilus. Ent tal on huvitav nägu, mida tõestab selles kontserdis äärmiselt osava käega instrumenteeritud koraal. Mida kirjutab see Osterc veel? Koore, laule, klaveripalasisid, puhkpillide trio, veerandtooni prelüüde, orkestri süite, kammermuusikat. *Neli Heine-laulu sopranile ja keelpillide kvartetile veerandtooni süsteemis*; edasi, *Neli Gradnik-laulu kontraalstile ja keelpillide kvartetile*, — laulud, mis ei luba muusikalisi värvivaheldusi ja kõlavad tihendatud monotoonsuses, mille annab keelpillide saade. Need laulud: *Ootus, Ööd, Tütarlapse laul ja Leselaul* kannavad eneses sügavat vokaalset raskust ja kuuluvad selle ala erilisemate loovtööde hulka. Neid komplitseeritud laule interpreteerib Frania Bernot-Golebova, kelle hääl õigustab suuri lootusi. Ooperikomponist Osterc lõi muusikalise skeči: *Koomilisest ooperist ja kolm üheaatuslikku Medea, Dandin ja pantomiim Punase surma mask* — ooperikesed, mis vormilt sarnanevad Milhauds'i minutiooperitele. *Magnifikat* segakoorile ja klaverile neljakäeliselt ootab alles ettekandmist. Summas: Seda Osterc'i peaks kuulama lähemalt.

Lubljana keelpillide kvartet (Pfeifer, Stanič, Šusternič, Bajde), mis on kutsutud ellu professor Jan Slajs'i poolt, tõestab cma tublidust. Sääl ta tõlgitseb harmooniaõpetuse meistri Škerianz'i kvarteti teist osa. Scherzo algab peaaegu nagu *Butterfly*. Kõlab prantsuse mõjuline haarav muusika. Aga sääl esitleb end Marjan Lipovšek, Osterc'i õpilane, verinoor poiss. Tema esimene kvartet op. 3 on juba midagi. Andante areneb vaikselt, nagu kartes astuda üle piiri. Selles leidub hästi tehtud kontrapunkti. Lõpuosa vivo mässab eneses ja enese ümber. Energiliselt, jah häbematalt algab ta ja tormab elavusega üle piiride...

Mida on veel kuulda slovakkide muusikas? Kas ei või slovakkid olla uhked oma

TEODORS KALNIŅŠ,

kes juhatas 1928 ja 1931 a. läti laulupidusid ning astub üldjuhina üles ka tänavu, külastab läti üliõpilaste ühendkooriga eesti juubellaulupidu

kuulsa kosmopoliidi Jakob Gallus'e, alias Perterlin'i üle? Kas neil pole üks Emil Adamič, too nii tubli juhtiv muusik? Midagi erilist kuulab Anton Lajovic'i südamliku ärdusega ülesehitatud laulus *Ennetu kätki juures*; mõõdukalt modern, ilusaima ilmega kompositsioon, vaimuliku-ilmaliku muusika eeskujulik näide. Südant haarab ta ja just nende kõladega, mis temas helisevad. Taevalikult on see modelleeritud, teisiti ei saa väljendada. Tungitsev armulaul *Kangur* lauljanna Slota Gjungjenace-Gavella ettekandel paelub samuti, kuigi mitte eespool mainitud määral. Rahvalau-

lud Nico Stritof'ilt on täidetud pannoolisusest, võrdle *Tule, Minka*, mustlaselaul *Mul valutab pää* jne. Milena Verbič oma kunstilise lauluga toob esile noore muusiku dr. Svar'i kompositsioone. *Omblejanna* ja *Elegia* tõestavad, et ka see komponist haarab sügavalt modernsusse ja tahab selle kaudu saavutada erilist tunnustamist. Dirigendina ta kangekaelse agarusega võitleb noorte lipu eest, seda näen ma ja tunnen. Komponistina ta ise püüab otsida oma töde ja seda leida. Tema muusikaline pahempoolsus tuleb südamest.

Gerhard Krause.

X ÜLDLAULUPEO TEATEID

TÄHELEPANEMISEKS X ÜLDLAULUPEO TEGELASTELE!

X üldlaulupeo pääproovidele tegelased pääsevad ainult pääsmetega, millised esimeseks prooviks antakse kooridele Tallinna jõudes vastuvõtu büroodes ühes teiste materjalidega. Igaks järgmiseks prooviks eelmise proovi lõpul antakse uus pääse. Samuti viimase pääproovi lõpul antakse pääse laulupeole. Tegelasmärgiga üksi ei ole võimaldatud pääs ei pääproovidele ega ka kontsertidele. Seega laulupeole pääsevad ainult need tegelased, kes võtavad osa pääproovidest ja saavad süült kaasa vastavad pääsmed.

Erimeeskooride pääproovist võtavad osa kõik meeskoorid.

Üldmeeskooride pääproovist võtavad osa kõik meeskoorid ja segakooride meeshälte lauljad.

Üldnaiskooride pääproovist võtavad osa kõik naiskoorid ja segakooride naishälte lauljad.

Üldsegakooride pääproovile, milline peetakse 22. juunil, peavad minema kõik segakoorid pääle nende, kes laulavad erisegakoorides ja kellele samal ajal on määratud pääproov *Estonia* kontsertsaalis.

Jälgige hoolega X üldlaulupeo juhis määratud pääproovide kohti ja kellaaegu! Hiljaksjääjaid proovidele ega laulupeole ei lasta.

HENRIK VISNAPUU,

kelle „Otepää all“ kantakse ette vabahoju lavastusena

Muusikapidustuste kava asjus.

Muusikapidustuste kavas on võetud ette mõningaid vähemaid muudatusi. Nii 23. juunil peetava sümfooniakontserdi kava on koostatud järgmiselt: 1) lahingustseen ja Juta aaria oop. *Vikerlased* — E Aav. 2) poeem keelpillide orkestrile — E. Brauer,

3) klaverikontsert nr. 2 — A. Lemba, 4) *Sümfooniline burlesk* — H. Eller, 5) *Adagio sümfoonias* — A. Kapp, 6) *Eesti rapsöödia* — J. Aavik. Solistidena esinevad pr. J. Aav-Loo (sopr.) ja prof. A. Lemba.

Näitus: „Üldlaulepod eesti kultuuri arengus“ on avatud 20.—27. juunini, mitte 18.—25. juunini, nagu on märgitud laulupeo juh. Näitusel esineb 22. juunil kell 5 p.l. Ed. Visnapuu loenguga „Eesti muusika arenemine“ ja mag. N. Treumunth-Loone, Riigi Keskarhiivi juhataja abi, teemil „Laulu- peod ja rahvuslik ärkamisaeg“.

E. BRAUER

Muusikapidustuste kavas „Poeem“ keelp. orkestrile

Edasi on selgunud ka Draamastuudio poolt korraldataval vabaõhuetendusel ettekandele tulev teos. Selleks on H. Visnapuu massimäng *Otepää all*, mille teem võetud eesti vabadusvõitluse ajaloost. Lavastab P. Sepp, kuna kaastegevad on näitlejad meie suurimaist teatritest.

Jaaniõhtu rahvapeo lähemast kavast olgu märgitud, et sääl kantakse ette kirjanik M. Lepp-Utuste' poolt koostatud jaaniõhtu muistend vanade kommete, laulude, mängude, tantsude ja võimlusettekannetega. Lavastajaks on K. Raag, ütlasti pääosa, Jaani, mängija; naisosa — Ilo mängib prl.

M. Kodaniburg. Tegelasi kogu arvult 130, nende hulgas E. Idla muster-võimlemisrühm. Ilutulestik korraldatakse piivõerpataljoni eriteadlaste juhtimisel. Pääle selle tants kolme orkestri saatel erilisel ehitatud tantsupõrandal ja haljal murul. Pääle üldkohtade (25 senti) on jaaniõhtu rahvapeol ka eri-istekohad (laulupeo ajal auvõõrastele määratud kohtadel) hinnaga 75 senti, kust võimaldub kõige parem ja lähem ettekanete jälgimine.

Muusikamuuseumi ja laulupidude näituse asjus

olgu tuletatud meele tegelasile ja laulupeo külalisile, et mälestusesemeid võetakse vastu veel laulupeo esimesil päevil, et seega võimaldada kaugemalt tulejaille võtta kaasa esemeid, mida ei ole saadetud varem, kas kaotsimineku, rikkumise kartusel või muul põhjusel.

Tingimata vajalik igale juubelilaulupeole tulejale

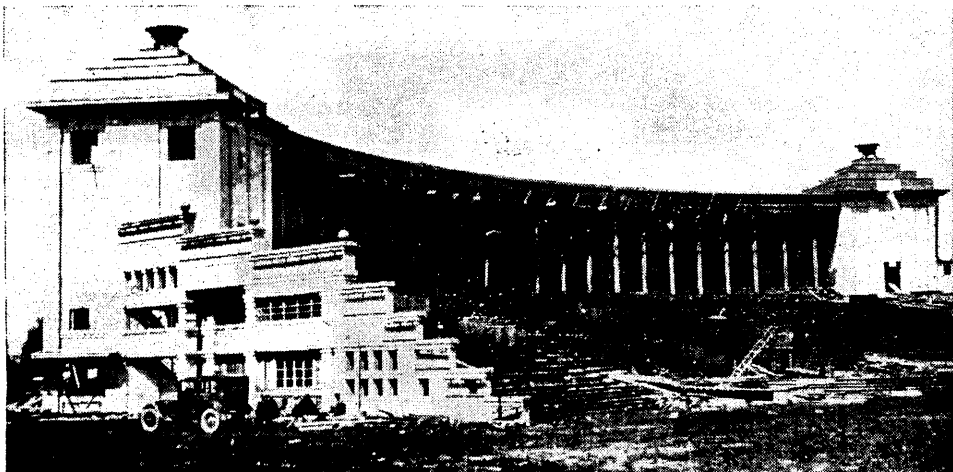
on X üldlaulupeo juht. Laulupeo ja muusikapidustuste rikkalik ettekannete hulk, erakordselt elavnenud elutempo Tallinnas sellal ei võimalda orienteeruda oma jõul. Laulupeo juh. is leiata teateid ja juhiseid kõigi vajalike küsimuste kohta, lisaks veel huvitavaid kirjutisi laulupeo ettevalmistuse, lülitpidude ajaloo, Lauljate Liidu tegevuse kohta, laulupeo laulude tekstid, autorite elulood ja palju muud. Hind ainult 25 senti. Saadaval kioskites, raamatukauplustes, muusikaärides ja Lauljate Liidu büroos.

Jäädavaks mälestuseks juubelilaulupeost on X üldlaulupeo album. Sisaldab ülevaateid kõigist meie muusikaaladest, üldlaulu- pidudest, ajaloost, vesteid, rikkalikult pilte ja palju muud. Autoritena olgu märgitud: Riigivanem J. Tõnisson, prof. J. Aavik, H. Visnapuu, Ed. Visnapuu, M. Hermann, P. Laja, A. Vedro, V. Leemets, J. Vaks, prof. H. Kruus, E. Huubel ja Heini. Hind 75 senti. Saadaval raamatukauplustes, kios- kites ja Lauljate Liidu büroos.

Tegelaste korterikorraldus

on jõudmas lõpule. Korterite kasutatakse eelmiste laulupidude eeskujul koolimaju, pääle selle võimald, lasteaidu, pitsimaju, isegi kirikute kõrvalruume. Üldse korterite all on umbes 40 maja, kuna päävarju ühis- korterites vajavad 15.000 tegelast. Külje- aluseks kulus umbes 5000 puuda õlgi. Tar- vilised juhised korterite asjus antakse tege- lastele Tallinna jõudmisel vastavas ümbri- kus, milles leiduvad ka kõik muud mater- jalid vastavalt tegelikult sõitnud tegelaste arvule.

Laululava uue kõrgendatud kajaseinaga

Laululava juureehituse tööd

on nüüd viidud lõpule. Lava kõlapind on ehitatud kõrgemaks 6—7 meetri võrra. Nagu katsed tõendavad, on nii täiel määral saavutatud siht: laululava akustika on paranenud eeskujuliseks, kuna isegi üksiku inimese normaalse häälega kõnet nüüd on kuulda üle Lauluvälja Lasnamäe veerule. Pääle selle arhitektooniliselt laululava on muutunud suuresti imposantsemaks. Juureehituse tööd sooritati hädaabitöolistega arhit. A. Tauk'i kavandi järgi vennad ins. Edenberg'ide poolt.

X üldlaulupeo fotovõistlus.

Et saada juubelilaulupeost jäädavaid mälestusi hääde ülesvõtete näol, selleks Lauljate Liit on kuulutanud välja X üldlaulupeo fotovõistluse. Osavõtt võistlusest on vaba kõigile. Võistlusele minevad pildid tulevad saata Liidule hiljemalt 25. juuliks s. a. varjunimega varustatult, kuna sama varjunimega märgitud kinnises ümbrikus peab olema võistleja õige nimi ja aadress. Auhinnad on määratud rahalised: Kr. 50—10, kokku 4 auhinda. Auhinnatud fotod jäävad Lauljate Liidu omanduseks. Lähemad tingimused saadaval Lauljate Liidu büroos, Tallinna, Lai 7.

Tegelaste sõidukorralduse

viimased tööd on jõudmas lõpule. Sõit raudteel Tallinna ja tagasi võimaldatakse tegelastele 50% hinnaalandusega esimeselt 150 km., maa päält üle selle aga 65%. Üksikutele peokülastele on eriline soodustus raudteesõiduks pühapäevapiletite näol, millised edasi-tagasi maksavad 25% vähem tavalisest ja kestavad 22.—27. juunini.

Ekskursioonidele on hinnaalandus raudteesõidul vastavalt osavõtjate arvule sellekohase määruse põhjal. Palved on saadetud veel laevaliinide pidajaile hinnaalanduse saamiseks, millistele loodetavasti tullakse vastu.

Laulupeo einelaud,

arvult kolm, on antud rendile härra Siig'ile. Üks neist asub Lauluvälja Narva mnt. poolisel serval, endises einelaua hoones, teine — tegelastele odavamate hindadega — laululava all, kolmas laululava taga näitusepaviljonis. Einelaudades on saadaval külmad ja soojad toidud, õlu ja veinid. Ka on võimalik osta toiduaineid kaaluga.

Pääle selle P. K. Estonia poolt on korraldatud Lauluväljal piimamüük selleks ehitatud kioskis.

Äratusmäng tornidest

meie laulupidude vana traditsiooni kohaselt toimub Tallinnas 23. juuni hommikul kell 7 ajal 24. kohast. Mängima on palutud päämiselt provintsi orkestrid, kes mängivad kirikutornides 2 koraali, mujal koraali ja rahvusliku laulu või marsi.

Trükiviga X üldlaulupeo juhis.

X üldlaulupeo juhis laulupeost osavõtjate kooride nimestikus on juhtunud eksitava trükiviga. Nimelt on Valgamaa kooride nimestikus trükikojas eksikombel 129. leheküljel pääle viimast korrektuuri 18. rida ülalt vahetatud ebaõige, viga sisaldava reaga, mida palume lahkesti parandada järgmiselt: „EELI Juh. Iisjan, põllumees“ tõmmata maha ja kirjutada asemele: „EELI Juh. R. Kivimägi, ametnik“.

MITMESUGUST

Üleskutse heliloojale.

Eesti Lauljate Liidu kirjastusel ilmuvad perioodiliselt koorilaulu väljaanded *Rahvakoorigid* ja *Eesti Laul*, millistes esmakordselt avaldamist leiavad kodumaa autorite koorilaulud, esimeses seerias meie keskmistele kooridele jõukohased, teises laulud, mis sobivad kontsertettekandeks.

Viimase paari aasta jooksul Lauljate Liit on olnud sunnitud tähendatud väljaannete ilmumises piirduma ainult paari andega, kuna X üldlaulupeo nootides ilmunud laulud rahuldasi suure enamuse kooride uue repertuaari nõudeid ning Liit meelega hoidus pakkumast uut noodivara, et seega hoida koore seda püsivamalt laulupeo ettevlmistuse töö.

Nüüd eelolevaks sügiseks Lauljate Liit kavatses anda välja *Rahvakoorige* seerias 20—30 laulu, samuti *Eesti Laulu* seerias 10—20 laulu.

Selleks Lauljate Liidu juhatus pöördub kõigi lugupeetud heliloojate poole, paludes esitada oma seniilmumata koorilaululoomingust tähendatud väljaandeis avaldamiseks laule hiljemalt kas 15. juuniks või 15. augustiks s. a., kuna laulude kirjastamine toimub kahes osas tähendatud tähtpäevade järele.

JOH. HIOB

Muusikapidustuste kavas kantaat
„Jesaja kuulutamine“

Laulude käsikirjad tulevad saata, märkides ära autori nime ja aadressi, Lauljate Liidu büroosse, Tallinna, Lai 7.

Eesti Lauljate Liidu juhatus.

Türnpu' nim. koorilaulu auhind määrati R. Pätšu laulule *Pill oll' helle.*

Türnpu nim. koorilaulu auhinna kapital (zürii koosseisus: prof. A. Kapp, C. Kreek, K. Leinus ja A. Vedro) on tunnistanud parimaks lauluks 1932. a. toodangust R. Pätšu *Pill oll' helle* naiskoorile. Auhinnaks R. Pätšule maksti Kr. 84.—. Läbivaadatud 33 laulust zürii valis 10-ne parema hulka pääle eeltoodu veel R. Pätšu *Näijo hääl, Leelokene, laulukene, Jaan lieb jaanitulele, Vares vaga linnukene, Kõrr, kõrr, Labajala valss*; pääle selle V. Nerep'i *Kuku sa kügu.*

Üks lahkunuid.

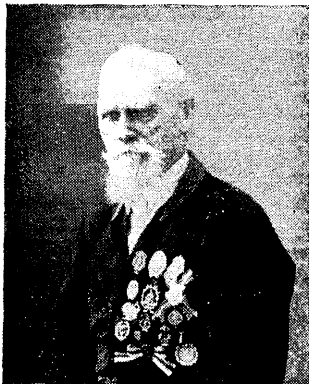
Kui jaanilauapäeval saabub Lauluväljale määratu lauljate-mängijate maleva, kui avar laululava täitub rida-realt kirevais rahvariideis, ülevamas meeleolus esinejaist, siis on saabunud hetk, mil vallandub tervituste ja austuste torm — juubilaride vastu. Veel leidub laulupidude algaeagadest neid tugevaid tammi, kelle rinda ehivad õilsamad lauljaskonna autähed — üldlaulupidude tegelasmärgid, veelgi tulevad nad kaasa tegema ja kaasa elama suurt rahvuspüha, tulevad selle takistamatu ja vaigistamatu südamehääle sunnil, mis neid on ergutanud käsi külge panema, esimene ja viimane olema kõige selle juures, mis sünnib kodumaa kasuks, oma rahva auks!

Kuid Mana kõnnib oma rada, ei küsi, keda veel vajatakse päälmaa, kas kõigile töötajatele ja vaevanägijale juba on jõutud öelda aitäh inimeste poolt... Manalast pikas reas siis kuulavad ja vaatavad oma rahva juubelpüha kõik lahkunud laulusõbrad, — sinna kostku neile tänusõnad ja auavaldused, mida ei jõutud öelda nende elupäevil!

Ja sel hetkel, mil tuhanded särasilmad ootavad taktikepi langemist, et lasta helada juubelilaulupeo avalaulul, siis künneduhanded silmad otsivad laululavalt üht kuju, üht sirget ja auväärsset taati, kes nagu tingimata peaks asuma sääil teiste hulgas, kellele igauks tahaks hüüda tervitusi. Asjatult aga otsitakse teda — meie lauluisa **H a n s K a n n i**, tema on üks neist, kes ei jõudnud juubelilaulupeoni!

Kõik eelmiselt laulupeolt mäletavad veel teda, kuis ta, siis juba ligi 80-ne aastasena, oma sama muusikasõbralise abikassa seltsis asus lauljaskonna esiritta ja laulis kaasa väsimatult kõik laulud.

Möödunud talvel aga, mil juba algas pinev ootus juubelilaulupeoks, Mana jõudis ette, viis meilt selle haruldase õilishinge... Olgu talle kodumaa muld kerge!

HANS KANN

Laulupeolised! Hans Kanni mälestuse jäädvustamiseks juubelilaulupeol müüakse tema pilte, selle tulust püstitatakse tema hauale mälestusmärk.

Karl Bachblum †

(2. V. 1896 — 13. V. 1933).

KARL BACHBLUM

Maikus ta avas silmad, maikus suigens nad igavesele unele — see väsimatu töomees, alati erksalt vaimne kunstiinimene, *Estonia* orkestri cellist-solist Karl Bachblum. Leinama jäid sõbrad, muusikainimesed, teater, kolleegid, keelpillide rühm ja estoonlaste keelpillide kvartett.

Kevadekuus ta sündis, kevadekuus ta lahkus meist, jättes kevadist sooja mälestust enda päikesepaistelises isikust — jumalast antud talendist, oma suurest töötahtest ja väljakujunenud isiksusest. Teda mälestama jäid ainult sõbrad, sest vaenlasi ei võinudki olla sellel südamlikul inimesel ja väarikal kunstnikul. Karl Bachblum asus *Estonia* orkestrisse 1917. aastal. 1920. a. sügisel siirdus Soome ja astus järgneval aastal Helsingi konservatooriumi jätkama muusikalise hariduse omandamist. Lõpetas sääl studiumi 1926. a., sai diplomil maksimaalse hinnangu. Naasnud kodumaale, töötas ühe aasta kino *Gloria Palace's*, kuni sügisel 1927. a. jälle asus *Estonias* cellistina esikohale. Intensiivse orkestritöö kõrval leidis ta võimalusi sagedasteks soloesinemisteks, millega võitis üldist tunnustust nii Soomes kui meil.

Karl Bachblum maeti Tallinna Kaarli vana kalmistul ning lauldi tavalisi leinalaule tema kaduvale põrmule. Kuid ometi tunneme-teame, et selle kunstimehe loov vaim kunagi ei sure, vaid igavesti jääb püsima kunstiinnulises järelpölv.

Lohutagem siis, et seegi kaotus — nii ülekohtune ja vägivaldne kui ta ka tundub, — ei hävita veel usku kunstisse, edasipüüdmisse, vaimsesse omapärasusse.

V. Leemets.

Muusikamuuseumi asutamine.

Meie väiksearvuline muuseumide pere on rikastumas ühe uue liikmega — Muusikamuuseumiga.

Tõsi — muuseumi meil nii mitmeski rahva keskses, linnas, kuid sisult eeskujulisi leidub nende hulgas vaid üksikuid. Kuna laul, üldse muusika meie rahva juures omab suurt tähtsust ja selle ala jäädvustamine muuseumi kujul on hädatarvilik, siis ei tohiks uue muuseumi eluõiguse juures olla kahtlust.

Me näemegi peatselt juubeli laulupeo saabudes, mil Muusikamuuseumi ühing esimeste väljapanekutega esineb, kui võrd eluline ja vajaline on uus ettevõte. Näitusest „Üldlaulupeod eesti kultuuri arengu“, Tallinna Konservatooriumi ruumes 20.—27. juunini s. a., võtab ühing aktiivselt osa esialgu näituse korras, kuna muuseumi avamine on lükatud edasi sügiseni. Ruumid — 2 korralikku avarat ja valget tuba on Tallinna Konservatooriumi Seltsi poolt selleks kindlustatud.

Muusikamuuseumi Ühing (endine Peeter Süda Mälestuse Jäädvustamise Ühing) kes oma tegevust laiemale kujul alustas 1931. a., täidab seega ainult osa enda ülesannetest. Eesti helikustnike — ka tähtsamate rahvalaulikute ja pillimeeste — mälestuste jäädvustamine, mis momendil vahest olulisem, nõuab veel rohkesti püsivat ja energilist tööd, sest mälestusmaterjalide ja elulooliste andmete kogumist ei ole muusika alal senini teostatud. Kuid siingi on töö sipelga usinusega käimas ja esialgsed tulemused rahuldavad täiesti.

Lauljad, mängijad, kümned ja sajad tuhanded juubelilaulupeo külastajad! — ühises rõõmus ja pidulikuss meeleolus külastame ka juubelilaulupeo näitust „Üld-

laulupeod eesti kultuuri arengus“, jälgides väljapanekuid muusika alalt.

Lauluga saavutasime priiuse, iseseisvuse, lauluga loome ka muuseumi — muusikamuuseumi!

Valguta segakoor 15-ne aastane.

Valguta segakoor on asutatud Valguta vallas Tartumaal 1918. a. ja töötanud vahetpidamata kuni tänaseni. Pääle kohalike esinemiste on ta võtnud osa ümbruskonna laulupäevadest, Tartumaa laulupidudest ja VII, VIII ja IX üldlaulupeost; laulab kaasa ka X üldlaulupeol. Praegune koorijuht A. Jäger on töötanud kooriga 10 viimast aastat.

Nali naljaks

Kui riigivanem proovis lauluvälja akustikat.

Eelmise laulupeo eel, mil laulupeoks sündsaks koha valimisel jäädi peatuma praeguse välja juure, korraldati siis ka selle välja akustika proov, millest lahkesti võttis osa toleaaegne riigivanem härra Jaan Tõnisson, nagu tema alati on osutanud suurt huvi ja poolehoidu meie laulupidudele.

Akustika proovi korraldamiseks komandeeriti väljale ühest kaitsevää orkestrist pasunamees, kellega lepiti nõnda kokku, et tema kohe paneb oma pilli välja ühes otsas hüüdma, kui temale selleks ülalt Lasnamäe veerult antakse käega märki.

Ja kui nüüd terve see komisjon oli ülal Lasnamäel ja pasunamees all suure raba taga ootas märki, siis härra riigivanema ja teiste asjameeste vahel ülal puhkes väike vaieldus. Meie ju kõik tunneme Jaan Tõnisson'i temperamenti ja neid iseloomulikke zeste, milledega tema illustreerib oma sõnu. Neid zeste aga pillimees võttis kui märguandeid ja pani pilli hüüdma. Vaielduse hoos ei pandud pillihäält üldse tähele ja vehiti aga edasi. Mees all aga saab sellest nii aru, et peab veelgi valjemini puhuma. Puhub nii, et kas või pasun sirge, — mäelt aga vehitakse ikka edasi. Ja kui siis hakatakse mäel aru saama, et mees võib endale liiga teha, hakkab kogu see ko-

missjon vehkima pillimehele, et jäägu juba kord vait. See aga pühib higi, päästab kuuenööbid valla, raputab pääd ja laseb jälle häälele käia, et õhk väriseb!

Ei aidanud muud, kui üks inimene pidi jooksuma alla Lasnamäelt, otse läbi põlvini ulatava pori, nagu seda sellal Lauluväljal leidus, ja mehele juba kuuldekauguselt hüüdma, et aitab küll.

Istus siis kurnatud mees kivile, võttis pääst mütsi ja sülitas:

„Tänu taevale, et ta keiser ei ole! Ääre päält, et riigivanemgi oleks hinge välja võtnud!“

Tasuta väljavisatud noot.

Kui Nerep toimetaks trükki ühe Vettik'u säetud laulu, siis rõhus ta selles laulus tenori osas pisut madalamale ühe noodi, mis tema arvates kippus liiga kõrgele. Vettik aga just meelega, kindla kaaluiluse järgi oli soovinud, et tenorid sääl pisut pigistaksid. Kui siis laul ilmus trükist selle kõrge noodita, oli Vettik päris pahane.

Kuulab Nerep Vettik'u manitsemist tolle omavoli pärast temale omase vaikimisega ja kui teine ei lõpeta enda arupärimist, pahvatab äkki:

„No ütle, on sul siis kahju ühest väikesest noodist, kui ma päälegi tasuta ta välja viskasin!“

PÄÄTOIMETAJA
JUHAN AAVIK

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium: *Enn Võrk, Albert Üksip ja Harry Malm*

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

DRAAMASTUUDIO TEATER

Jaanipäeval, 24. juunil 1933 a.

Laululaval kell 23. (11 õhtul)

„Otepää all“

H. Visnapuu massimäng P. Sepp'a lavastusel

VABAÕHU ETENDUS

Kaastegevad — „Estonia“, „Vane-
muisse“, „Töölisteri“, „Ugala“,
„Draamastudio“ teatrite tegel.

Pääsmed: 1.50, 1.25, 1.—, 75 ja 50 s.

Eelmüügil: Lauulupeo pääsmete eel-
müügikohtades.

Helikunstnike aadresse

Tallinna:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperi-
laulja, S. Roosikrantsi 8-a—1.

Einer, Helmi, Estonia ooperilaulja, konser-
vatooriumi lauluõpetaja, Estonia teatri-
maja, tel. 460-87.

Franz, Erika, pianist, Kopli tn. 26—3.

Hellat-Lemba, L., konserv. lauluõpetaja,
ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Hermann, Otto, helilooja, Aia tn. 12—1.

Jentson, Amanda, konservat. van. õpetaja,
Pühavaimu tn. 15—8.

Järv, Ida, kontserdilaulja, lauluõpetaja,
Mäe tn. 6, Nõmme.

Laan, Herbert, viiulikunstnik, Tatari tn.
21-a—15.

Leemets, Vold., Metsa tn. 12, Nõmme.

Lipand, Ella, kontsertlaulja, häälesaadja,
Heeringa tn. 12-a—20, tel. 304-15.

Mesiäinen, E., muusikaõpetaja, Tallinn,
Rohu tn. 17—10.

Mohrfeldt-Viitol, H., konservat. van. klave-
riõp., V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.

Murrik-Polonsky, Niina, klaveristudio, Tõ-
nismägi 7, tel. 449-58.

Päts, Magda, kontserdilaulja, lauluõpetaja,
Raua tn. 33—4.

Riives, Valentine, Tehnika tn. 16-f—1, tel.
428-60, küsida 192.

Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi
lauluõpetaja, Tina tn. 23—20, tel.
302-40.

Tenno, Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Ja-
kobsoni tn. 4—7, tel. 447-78.

Vaks, Julius, trompetist, konservat. van.
õp., Falkpargi tn. 18—7.

Võrk, Enn, Tartu, Näituse tn. 7.

Joa, Frieda, pianist. Klaveritunnid. Kopli
tn. 28—19, tel. 465-19.

Plaks, Olga, pianist. Klaveritunnid, Jann-
seni tn. 5—2.

Weiden, M. klaveristudio, S. Tartu mnt.
40—2, II kord.

Tantsukunst.

Neggo, Gerd, tantsu- ja liikumisstudio, Lai
tn. 43.

Olbrei, Rahel, ballettmeister, Tallinna,
Kreutzvaldi tn. 17—29.

AUGUST PERMANN

Klaverimeister ja -häälestaja

Tallinn, Vambola t. 8—15

Tel. 453-26

P. PRESSNIKOFF

Kontsert — saade — tunnid
klaver ja orel

Tallinnas ja väljaspool

Tallinn, Niine 9-a — 7

Kõnet. 10—11 ja 6—7

Hugo Schüts

Viiulikunstnik. Estoonia
teatri kontsertmeister.
Viiulitunnid

Kunderi 6-2

KLAVERITÖÖSTUS

K. SAAR

LIIVALAIA 32 TELEFON 457-01

Soovitab otse töökojast **pianinosid,**

mis kõlalt ja vastupidavusel täieliselt võistlevad
välismaa kuulsam. firmade omadega. Parimaks
tõenduseks — ostud ja soovitud muusika-
tundjailt.

10. ÜLDLAULUPIDU

Tallinnas, 23., 24. ja 25. juunil 1933

Kaunimaks mälestuseks juubeli-
laulupeost

10. ÜLDLAULUPEO ALBUM

Hind 75 s.

Tingimata tarvilik igale laulu-
peole tulejale

10. ÜLDLAULUPEO JUHT

Hind 25 senti

Müügil kõigis suuremates raamatukauplustes, muusikaärides ja kioskites Tallinnas, Tartus ja teistes linnades, ja Lauljate Liidu büroos, Tallinna, Lai tn. 7

Algas

10. ÜLDLAULUPEO PÄÄSMETE EELMÜÜK

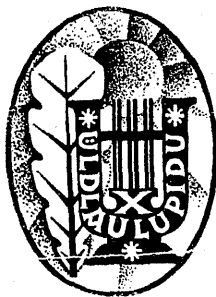
Hinnad:

I pl. — Kr. 3.—, II pl. — Kr. 2.—,
III pl. — Kr. 1.—, IV pl. — 70 snt.,
V pl. — 60 snt.

Pääsmeid võib tellida postiga, maks-
tes Lauljate Liidu posti jooksvale
arvele nr. 235 pääsme hinna ja
tähtkirja saatekulu 20 senti.

EELMÜÜGI KOHAD TALLINNAS:

1. Lauljate Liidu büroos, Lai t. 7
2. „Esto-Muusika“ äris, Viru t. 2
3. „Päevalehe“ raamatukaupl., Jaani t. 6
4. „Rahvaülikooli“ raamatukaupl., Harju t. 48
5. Tormolen ja Ko kaupluses, Raekojaplatsil
6. Veneturul üldlaulupeo piletikioskis
7. Kaarli puiest. üldlaulupeo piletikioskis
8. Balti jaama juures üldlaulupeo piletikioskis

Kevad on päikese ja vihma aeg

Kunagi ei sära päike nii kaunisti, kuid kunagi ei mõju ka värvidele nii hävitavalt kui kevadel. Samuti ei ähvarda aga ka kunagi nii ootamatud vihmavalingud kui kevadel. Seepärast peab kevadel valima riietuse, millele poleks hädaohtlikud need loodusejõud. Seesuguseid riideid valmistab Narva Kalevi Manufaktuur. Ta vihmamantliriided ja sinised šeeviotid ei karda ei päikest ega vihma.

Narva Kalevi Manufaktuur valmistab kõrgemas häduses peeneid naiste kostüümi- ja mantliriideid ning siniseid meeste šeeviotte, tugevaid, mood-

said ülikonna-, palitu- ja mantliriideid.

Narva Kalevi Manufaktuuri riided on saadaval kõigis paremais riide- ja rätsepaärides.

**Pidage ostmisel silmas
igal kangal olevat vabriku nimetust**

Narva Kalevi Manufaktuur

Ärge pillake oma raha...

Ärge pillake oma raha, ostes välismaa riidet. Välismaa riide näol Teie ei saa kunagi täielikku vasutväärtust väljaantud rahale: välismaa riide pole kunagi nii palju parem—kui ta seda üldse on? —kodumaa omast, kui ta on kallim.

Ärge pillake oma raha, ostes halba riidet. Praegusel kitsal ajal arvestatakse ostmise juures sagedasti ainult odavust. Kuid see odav kaup läheb peagu alati kalliks maksma. Eestis valmistavad nii häduse kui ka odavuse nõuetele vastavaid tekstiilkaupu

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise
Vabr. A.-S.

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufak-
tuuri O.-Ü.

Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus,
ja Eesti Niidivabriku Ühisus.

Nimetatud vabrikute ühine müügikoht ja pääladu
kaubandus-tööstus A.-S.

KREENBALT

Tallinna, S. Karja 13. - Postk. 346. - Telef. 425-14, - Telegr. Kreenbalt.